

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
MEGYEI SZERVEKNÉL

ÉS
A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALANÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLIII. évfolyam
1982 * 3 szám

Nörap '82

HENTSCHEL. 1882.

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Szövetségünk központi elnöksége ülést tartott 1982. I. 28-án. Jelen voltak: Dr. Bódi István főtktár, Csengeri József alelnök, Gerdelics Ferenc, Dr. Jáksó László, Kuminka Györgyné, Nagy Ernő, Pinviczki György, Szemerédi István, Dr. Szél Lajos elnökségi tagok, Daru Geróné osztályvezető-helyettes és Barna Zoltán lapunk szerkesztője.

Csengeri József alelnök üdvözölte a testületet abból az alkalomból, hogy ez évben először ülésezett. Ezután ismertette a napirendet, melynek első pontjában Dr. Bódi István a központi elnökség munkatervével foglalkozott. Az anyagot az elnökség tagjai előre írásban megkapták. A negyedéves ciklusokat külön-külön vitatta meg az elnökség. A vitában többen felszólaltak. Elsőként Dr. Jáksó László kért szót, fontosság szerint a munkatervben sorrendi változtatásokat javasolt. Lényegesenek tartja, hogy a testület foglalkozék ebben az évben káder kérdésekkel, hiszen választások lesznek.

Szemerédi István javasolta, hogy az elnökség munkájának javítása érdekében rendszeresítsen egy határidőnaplót a jegyzőkönyv mellett. Ebben a naplóban pontosan vezessek a testület ülésein hozott határozatokat, amelyeknek visszakeresése így rendkívül egyszerű lenne.

Indítványozta továbbá, hogy az első negyedév munkatervében szerepeljen a küldöttközgyűlésen elhangzott kérdésekre, javaslatokra adandó válaszok elkészítése, továbbítása. A küldöttközgyűlésen született határozatok végrehajtását ellenőrizni kell.

Kuminka Györgyné és többen a foglalkoztatás kérdésével kapcsolatos problémákat érintettek.

Dr. Jáksó László javaslatát elfogadta az elnökség, amely szerint az oktatási bizottságnak és a rehabilitációs bizottságnak a foglalkoztatás kérdéséről együttes jelentést kell készítenie az elnökség részére.

A munkatervet, a módosításokat és a határozatokat aktív vita után a testület elfogadta.

A második napirendi pontban a rehabilitációs bizottság beszámolóját hallgatták meg a jelenlévők. Szemerédi István szakmai csoportvezető, aki tagja a rehabilitációs bizottságnak is, bevezetőjében elmondta, hogy tulajdonképpen a bizottságnak múlt év végén kellett volna beszámolnia a végzett munkáról, de ez Sólmos Gyula hirtelen bekövetkezett halála miatt maradt el. A célvállalatoktól bekért adatokból kiderült, hogy a vállalatoknál foglalkoztatott vakok és gyengénlátók létszáma fokozatosan csökken. Még szembetűnőbb a főfoglalkozású és nyugdíjas dolgozók arányának megváltozása a nyugdíjasok javára. A vállalatok arra törekednek, hogy a munkafeltételeket állandóan javítsák. Ennek érdekében új gépeket vásároltak, új műszaki megoldásokat vezettek be. Gondoskodnak arról, hogy a dolgozóknak megfelelő szociális ellátást tudjanak biztosítani. Például a Szegedi Fonalfeldolgozó Vállalat több mint 22 milliós beruházásából is ezeket a feltételeket akarják megoldani, javítani.

A Vas megyei Vegyipari Vállalat új üzemházat kap. Jelenlegi helyéről, a Vakok Intézetéből új épületbe költözik. A tájékoztató tartalmazta azt is, hogy a Fonottáruk Házilpari Szövetkezetében ötszáz látó között már csak huszonhat vak dolgozót foglalkoztatnak, és nincs mód arra, hogy a fiatalok, akik kósárfonók szeretnének lenni, szakmai képzésben részesüljenek. A vakok és gyengénlátók részére a kósárfonó szakma hosszú időn keresztül jó kenyérkereseti lehetőség volt.

A tájékoztatóban foglalkozott az előadó a gyógymasszörképzéssel és megállapította, hogy az elhelyezkedés rendkívül nehéz. A telefonközpont-kezelők oktatása rendszeresen folyik, elhelyezkedésük nem túlsá-

gosan nehéz. Gondot jelent, hogy a vállalatvezetők alacsony bérért akarják alkalmazni a telefonkezelőket. Ezen a területen problémaként jelentkeznek a legmodernebb úgynevezett Q—A típusú telefonközpontok működtetése, amelyek nem biztos, hogy vakok számára alkalmasak, esetleg kizsorfítják erről a területről még a gyakorlott, egyébként jó telefonkezelőket is. A tájékoztatót vita követte. Dr. Szél Lajos javasolta, hogy a telefonközpont-kezelőknek a jövőben tanítsák meg a CB polgári rádiózást, mert ennek van jövője. Hajdú-Bihar megyében már több mint 200 ilyen rádió működik TSZ-ekben és másutt is. A vakok és gyengénlátók részére új munkaterületként fel lehetne használni a CB rádiózást.

A központi elnökség megbízta dr. Szél Lajost, dolgozza ki erre vonatkozó elképzeléseit.

A vitában többen felszólaltak. Klégésztfő javaslatokkal együtt elfogadták a rehabilitációs bizottság jelentését.

Dr. Bódi István bejelentései nyomán a következő határozatokat hozta az elnökség.

Zichó József volt elnökségi tag helyére Kiss Sándor nyugalmazott alvezetőst kooptálta.

Ez évben a vakügyi lapok szerkesztői részére az NDK-ban értekezletet szerveznek. Az elnökség úgy határozott, hogy a boltenhageni tanácskozáson Barna Zoltán, lapunk szerkesztője és felesége kísérelésként vegyen részt.

Ezután a lengyelországi csereüdtetésről volt szó. Közölte a főtktár elvtárs, hogy a lengyel szövetségtől meghívó levelet kaptunk. Az elnökség úgy határozott, hogy ha a körülmények lehetővé teszik, az elnökség érdemben tárgyal az üdtetésről.

A szórakoztató zenészek tanítását a szövetségben újra meg kellene indítani, de erre csak akkor kerülhet

ZICHÓ JÓZSEF emlékére

1981. december 4-én, életének 58. évében elhunyt Zichó József a Vakok Általános Iskolájának és Nevelőotthonának zenetanára, a Vakok és Gyengélátók Országos Szövetsége zenei szakosztályának elnöke, a Wesselényi Sportkörnek volt elnökségi tagja valamint a Központi Elnökség és a Budapesti és Pest megyei Szervezet Elnökségének tagja.

Igen aktív élet aludt ki a kéthónapon át tartó kórházi kezelés ellenére. Tudtuk, hogy kollégánk sokat bajlódott emésztési bántalmakkal és csak helyeseltük, hogy kivizsgálásra szánta el magát. Gondolni sem mertük, hogy többé nem tér vissza a hétköznapi közös munkájába, a zenei életbe és a vakügy szolgálatába. A sors pedig így rendelkezett, és mi, ittmaradó munkatársai és barátai hitetlenkedve próbáljuk elfogadni aényt, hogy már nincs többé, és gondoskodnunk kell munkájának folytatásáról.

De hol van az az ember, aki átvethetné Zichó József szerepét? Egyértelmű, hogy ez a sokrétű társadalmi munkavállalás egy küzdelmes

élet végső, lényegi összegezése volt. Zászlóvivője volt Ő a zenész-utánpótlás nevelésének, úttörője a vakok sakk- és sportéletének, előmozdítója és harcosa a magyar vakok jólétének és általános elismeretetésének. Agya állandóan dolgozott a közös ügyért. Gondolkodásmódja mindig gyakorlatias volt, legfőbb szempontnak a célszerűséget tartotta. Töretlenül hitt a szebb jövőben, a vakok szakmai választékának bővítésében, a zongorahangolás visszahódíthatóságában.

Szorgalmazta sorstársai számára a kulturáltabb életet, az emberi kibontakozást, a szociálpolitikai kedvezményeket (több üdültetés, segédeszközök). Mindig megfontolt, de harcos ember volt. Sokat köszönhetünk neki. Tanulhatunk Tőle élni és dolgozni a közért. Hogyne lenne fájdalmas veszteség hirtelen távozása?!

Ezek után tekintünk vissza e rövidre szabott életpályára; Milyen volt a vetés, hogy fly gazdag lehetett az aratás?

Zichó József 1924. augusztus 9-én született Budapesten. Édesapja korábban bányász, majd a gazdasági válság idején mindenféle fizikai munkát vállaló, szociáldemokrata-párti harcos. Az édesapa eszméi maradandó hatással voltak a felnövő fiúra. A kis Jóska szemévilága egy meggondolatlan gyermeki játszódás („mészrobbantás”) áldozata lett. Hét éves volt ekkor. Iskoláit a Vakok Országos Nevelő- és Tanintézetében végezte. Kitűnő zenei képességgel folytán tanult hegedülni, zongorázni, sőt orgonálni is. Később igen jó orgonista hírében állt. Az iskola végeztével kántori oklevelet és zongorahangolói szakképesítést kapott. A 17 éves fiatalember azonban zongoraművészi, ill. tanári diplomára vágyott.

A háborús évek nehézségei dacára elvégezte a négy zeneakadémiai előkészítő osztályt. A nagyszerű pianista, Kálmán György volt a legkedve-

sebb tanára. A magas vizsgadíjakat neki magának kellett előteremtenie, mert 19 éves korában elveszítette édesapját. Ő lett hát a család fenntartója. Hangolással és zenéléssel keresi a kenyerét.

Erre az időre, 1943-ra esik a zenei szakosztály megalakítása, melyet Jármer Lajos vak zenetanár lakásán hoztak létre Ungár Imre részvételével. Zichó József is az alapító tagok között van. A nyilas uralom és a háború hazai földre érkezése miatt kénytelen volt a fiatal muzikus megszakítani tanulmányait. Elemiszerek vidékről történő beszerzésével gondoskodik édesanyjáról és nővéréről, sőt segítségére van példaképének, Jármer Lajosnak is, aki lakásán 20—30 zsidószármazású üldözöttet rejtgetett és élelmezett. Az embertelen időket megalkuvás nélkül, nagy elszántsággal küzdötték végig.

A felszabadulás után újra gyakorolhat, tanulhat a fiatal ember. A Zeneakadémiára való bejutás érdekében óriási erőfeszítésekre képes Zichó József. Három hónapon át napi tíz-tizenkét órát gyakorol, zongorázik. Nem kíméli beteg gerincét, pedig nagyfokú gerincferdüléssel küzködik. A sikeres vizsga után Böszörményi Nagy Béla tanítványaként végzi el a Zeneakadémiát. Mindezt természetesen munka mellett, mert a kenyérkeresetet nem hagyhatja abba. A Muzika-zongoragyár foglalkoztatja, mint zongorahangolót.

Diplomáját 1947-ben szerzi meg. Számos szólószereplést vállal. Többször játszik a Magyar Rádióban (természetesen élő adásban) és részt vesz az 1948-as Bartók-versenyen. Az első díjas Gabos Gábor mögött a negyedik helyen végez. Természetesen állást is keres. A Vakok Orsz. Nevelő- és Tanintézetében — a régi anyaiskolában kap óraadói állást 1948-ban. Végleges kinevezését hosszas huza-vona után 1950-ben nyeri el ugyanott. Berindán László, Greizinger István, Bocskai Imre és Jármer Lajos a kollégái, köztük ő a legfiatalabb. Ilyen előzmények után kezdli meg Zichó József azt a

sor, ha az igényeket felmérték és a személyi és tárgyi feltételeket sikerül biztosítani.

A rövidírással kapcsolatosan az új rendszer kidolgozására nagy szükség lenne, mert az új iskolai tanterv szerint már tanítani kell a rövidírást.

Dr. Szél Lajos javasolta, hogy az új rövidírás olyan legyen, mely számítógépes feldolgozásra is alkalmas.

Gerdelics Ferenc bejelentette, hogy a Magyar Rehabilitációs Társaság 1981. decemberi ülésén emlékéremmel tüntette ki dr. Jáksó Lászlót, a Szegedi Fonalfeldolgozó Vállalat igazgatóját, kiemelkedő rehabilitációs munkájáért. A jelenlevők gratuláltak Jáksó elvtársnak, majd Csengeri József alelnök zárszavával az ülés véget ért.

Szemerédi István

harminchárom esztendőn át tartó nevelőmunkát, melynek gyümölcsként útjára bocsátott legalább egy tucat tehetséges vak fiatal, akik közül hatan végeztek zenei szakközépiskolát, sőt Hohl József dr., Varró Attila és e sorok írója tanári diplomát szerzett és utolsó sikeres tanítványa — Lakatos Tamás — pedig már tanárjelölt.

Jóska bácsi pedagógiai optimizmusára jellemző, hogy nem mondott le a gyengehallású, de éleseszű növendékek képzéséről. Így lehetett tanítványából (a később jogi diplomát szerzett) Dr. Péter Árpádtól Európa-szerzte turnézó szórakoztató muzsikus. De sorolhatnám a neveket tovább, hiszen mint egykori tanítványa nyomon követtem eredményeit.

A negyvenes évek végén megszervezte az intézetben belüli sakkéletet, melyből kinőtt az 1950-ben megalakult szövetségi sakkcsapat.

Tanította a háborús sérült vak fiatalokat zongorázni, harmonikázni, hangolni és minden tapasztalatával a segítségükre volt. Az ifjú tanár jó kedélyű társasági ember, szívesen játszott könnyűzenét is a hangulat fokozása érdekében. Munkájában rendszeres és pontos, nagy hivatástudattal rendelkezett. Nem tett különbséget a gyerekek között, a gyengébb képességű növendékeiből is igyekezett kihozni a maximumot, nem rövidítette meg őket a jó előmenetelű tanulók javára. Akikben fantáziát látott, azokra plusz időt áldozott a munkaidején túl. Örökké emlékezetes marad számomra, hogy játékomról (9, 15 és 18 éves korban) hanglemmez-, ill. magnófelvételt készíttetett, ami abban az időben jelentős anyagi áldozattal járt. Ezek a felvételek igen becsesek voltak számára, mint ahogy számomra is azok. Természetesen a felvételeken más tehetséges növendékei játékát is megörökítette.

Az ötvenes évek elején családot alapított. Két gyermekét féltő gondal nevelte. Feleségét minden módon segítette, hogy gyógypedagógiai diplomát szerezhessen és énektanár-

ként dolgozhasson a kiségtő iskolák hálózatánál.

Zichó József sokoldalú zenész volt. Az ipariskola megalakulásától egészen a megszüntetéséig (csaknem másfél évtizeden át) énekkoktatásra vállalkozva nevelte a fiatalokat a zene szeretetére, az együtténeklés örömére. Számos tanítványa lépett be a Homérosz kórusba. A kórus működésének fontosságáról sokszor beszélt és agitációval igyekezett dalosokat toborozni.

Ezen túlmenően még aktív zongorahangolóként is dolgozott, karbantartotta a Vakok Iskolájának hangszerait, bámulatosan beosztotta törekény fizikumának energiáját. Egyre nagyobb részt vállalt a közéletben, a vakügyben, sőt az MSZMP tagjaként párttitkár-helyettes volt az iskolában. Az utóbbi időkben már

tervezgette nyugdíjas éveit. Szeretett volna egy nemzetközi zongoraversenyt szervezni Ungár Imre emlékére 1984-ben.

Ez a szép gondolat már nem valósulhat meg általa. A sors közbeszólt, váratlan és végső búcsúra kényszerülünk.

Ha megkérdeznék, ki volt Ő? Talán így összegezhetnénk tevékenységét: az ifjúság zenei nevelője, a hangoló szakma visszahódítója, a vakok zenekultúrájának gondos őre, a hagyományok megbecsülője, a jó ügyek harcosa, a sakk- és sportélet egyik oszlopa, a vakügy mindenese, az új utak keresője.

Ez volt Zichó József.

Életútja példája lehet minden nemes küzdelemre kész vak embernek.

Emlékét kegyelettel őrizzük. Nyugodjon békében!

Búcsú Ortutay Zsuzsától

Mély megrendüléssel és fájdalommal tudatta gyászjelentésében a Magyar Nők Országos Tanácsa, a Magyar Vöröskereszt Országos Vezetősége és Budapest Főváros Tanácsa, hogy 1982. február 12-én elhunyt Ortutay Gyuláné. Ortutay Zsuzsa, a Magyar Nők Országos Tanácsának nyugalmazott főtitkára, a Magyar Vöröskereszt alelnöke, Budapest Főváros Tanácsának tagja.

Ortutay Zsuzsa halála nagy vesztesége a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének is; személyében a magyar vakügy igaz barátját, támogatóját, szövetségünk tiszteletbeli tagját veszítettük el.

Ő volt az, akinek megjelenésére hivatalos és ünnepi eseményeinken mindig számíthattunk; évi küldöttközgyűléseink vasárnapjain szabadidejét igazságosan kiporciózta családjá és szövetségünk között, tudva, hogy Reá mindkét helyen szükség van.

Egyéni megpróbáltatásai idején — férje Ortutay Gyula betegsége alatt és halálakor — sem mentesítette magát önként vállalt kötelezettségétől; nem felejtettem, résztvevő

kérdéseinkre hogyan jellemezte férje állapotának hanyatlását egyik küldöttközgyűlésünk napján, és hogyan próbálta oldani egyéni veszteségét, fájdalmát a Homérosz kórus soronkövetkező zeneakadémiai hangversenyén, a közös bánat és öröm zenei kifejezésének hullámain.

Utolsó két találkozásunk már a kórházban történhetett csak... Betegágyn is dolgozott, érdeklődéssel tanulmányozta a Rokkantak Nemzetközi Éve alkalmából közzétett kiadványainkat és izgatottan keresett lemezjátszót a Homérosz Kórus nagylemezének meghallgatásához. Tudtam, hogy ideje megmérgetett, és igyekeztem lényének kisugárzásából, gondolataiból minél többet megőrizni.

A vakügy rehabilitációs munkával kapcsolatos kérdései, észrevételei feleltették a kórházi környezetet, fizikai megsemmisülésének elteríthetetlen, könyörtelen közeledtét. Igen Ortutay Zsuzsa erre is képes volt, mert igazi közéleti ember, pontosabban igazi közéleti asszony volt.

Daru Gerőné
szociális szervező

Megyei szervezeteink életéből

Erdélyi kirándulás

Kissé megkésett beszámolót kapunk szövetségünk Heves megyei szervezetének múlt évi erdélyi utazásáról. A késésért kárpótlást kapunk a színes leírással és az Erdélyről szóló tudósítással, hiszen e területről lapunkban mostanában nem jelent meg írás. A Heves megyei Idegenforgalmi Hivatal a rokkantak nemzetközi évében kedvezményes utazási ajánlattal kereste fel megyei szervezetünket. E cikk írója ilyen előzmények után kezdett hozzá a szervezés nem könnyű munkájához. A nehézségek ellenére sikerült megszervezni a csoportot. A kirándulást nagy készülődés előzte meg, a résztvevők izgalommal várták az indulás napját. A hosszú útra szeptember 29-én egy esős őszi reggelen gyülekeztünk, de az időjárás nem befolyásolta jó hangulatunkat. Idegenvezetőnk Bertik Károlyné köszöntötte a kirándulókat és bemutatta Bódi András gépkocsivezetőt. Útközben még megálltunk Heves megye területén, Füzesabonyban és Poroszlón, ahol várakozó útitársaink csatlakoztak hozzánk. Útunkat Tiszafüreden, majd Karcagon keresztül folytattuk. Idegenvezetőnk részletesen beszélt a tájakról és a településekről. Jókedvvel, vidám hangulatban gyorsan telt az idő. Biharkeresztesnél haladtunk át hazánk határán. Románia területén először Nagyváradon álltunk meg. Ott rövid pihenőt tartottunk. Megnéztük a püspöki palotát és a püspöki székesegyházat. Majd a Király-hágón keresztül Kolozsvárra mentünk. Utunk nagyon szép tájakon vezetett. Kolozsvárott csatlakozott hozzánk az ottani idegenvezető és az ő kalau-

zolásával folytattuk a városnézést. Először a volt Fellegvárat tekintettük meg, ahonnan csodálatos kilátás nyílt az egész városra. Onnan a Szent Mihály templomba mentünk, amelyet érdekes kivilágításban, esti fényben láttunk. A templomban éppen szentmihálynap ünnepség volt. Kolozsvárott felkerestük még Mátyás király szülőházát. Az első nap fáradalmait a Hotel Sportban pihentük ki. A második napon Marosvásárhelyre utaztunk, közben a Tordai hasadék szépségével ismerkedtünk meg, amely Szent László király legendájához kapcsolódik. Marosvásárhelyen a sok látnivaló közül a kultúrpalota nyújtott felejthetetlen élményt. Városnézés után rövid szabad program következett.

A harmadik napon újra Kolozsvárott ki-ki igényeinek megfelelően ismerkedett a várossal. A déli órákban indultunk el hazafelé. Bánffy-hunyadon megnéztük a református templomot. A templom román stílusban épült a XIV. században. A kazettás mennyezet a következő század elején készült. A templomban látható szöszéket Sipos Dávid

XVIII. századi híres kőfaragó készítette.

Folytattuk útunkat tovább. Útközben a csucsai kastélyt láthattuk, ahol Ady Endre rövid ideig élt feleségével, Boncza Bertával. Nem maradhat el az élménybeszámolóból az, amit Bánffy-hunyad és Kolozsvár között több faluban láttunk. A falvakban a házak előtt és az utcán kint ülnek a lányok és az asszonyok, ott kézimunkáznak. Itt készítik a szép kalotaszegi hímzéseket, amelyekből vásárolni is lehetett. Szász-fenes községben volt alkalmunk vásárolni e csodálatos kézimunkákból. Nagyváradon még rövid pihenőt tartottunk. Innen tovább indultunk, és nemsokára elértük a magyar határt. Október 1-én a késő esti órákban érkeztünk haza.

Elmondhatjuk, hogy a háromnapos kirándulás szép élményei gazdagabbá tették életünket. Köszönet illeti a Heves megyei Idegenforgalmi Hivatalt, amely segítette és lehetővé tette számunkra e felejthetelen, szép kirándulást.

Kozák Lászlóné

Nagy késéssel tudjuk közreadni Szonda Klára, kedves debreceni munkatársunk írásának egy részletét:

Bartók Bélára emlékezünk

Intézetünkben 1981. október 16-án Bartók Béla születésének 100. évfordulójára emlékeztek az előadók, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Gyakorló Gimnáziumának végzős növendékei.

Bartók Béláról 1981-ben már annyi helyen megemlékeztek és annyi szép, értékes dolgot elmondtak, hogy ez a mi kis ünnepségünk már igazán csak egy piciny csöpp volt a tengerben, és mégis annak ellenére, hogy újat nem mondott, felemelő és bensőséges volt. Ezt pedig a

diákok lelkes, átélt előadásmódjának köszönhattük.

A műsorban Weöres Sándor: Bartók Bélához; Szilágyi Domonkos: Levél Bartók Bélához és Nagy László: Bartók és a ragadozók című művei szerepeltek. Közben Bartók műveket hallgattunk hanglemezről. Többek között: A kékszakállú herceg vára című operából, a Csodálatos mandarin és a Fából faragott királyfi című táncjátékból csendültek fel részletek.

Körzeti csoportjaink az 1981-ben tervezett kirándulásokat sikeresen valósították meg. Legtöbbet a síófokiak és a kaposváriak utaztak, őket követték a marcaliak és a nagyatádiak. A kirándulások célja az volt, hogy sorstársaink is ismerjék meg hazánk szép tájait és a települések nevezetességeit.

A síófokiak gazdag utazási programjuk során a következő helyeken jártak: március 25-én Zalakaros Gyógyfürdő; áprilisban három utazáson vettek részt, 3-án Igal Gyógyfürdő, 9-én Budapest, 23-án Balatonfüred és Tihany; május 5-én és 6-án Siklós—Harkány—Pécs; június 19-én Badacsony (ez hajókirándulás volt); június 26-án ismét Budapest, ahol városnézés volt, este pedig részt vettünk a Homérosz Kórus zeneakadémiai hangversenyén; szeptember 8-án is Budapest; október 25-én megint Zalakaros; november 11-én Héviz. A síófokiak felsorolt kirándulásai közül kiemelném a nagy élményt nyújtó, zenés-táncos sétahajózást a Balatonon, amely Badacsonyba vezetett. Ezt az utazást a Síófoki Körzeti Csoporton belül működő Vakok és Látók Baráti Köre rendezte. A kirándulókat a Lelle motoros különjáratú sétahajó vitte. Az itt üdülő lengyel sorstársak is részt vettek a kiránduláson.

A kaposváriak is számos kirándulást rendeztek. Május 10-én és június 19-én Zalakarosra utaztak. Augusztus 22—24 között a Mátrában és a Tiszántúlon jártak. Szeptember 27-én Harkányba volt egy kellemes utazás. A felsoroltak közül kiemelem a háromnapos mátrai és tiszántúli utazást, amely igen gazdag volt élményekben. Augusztus 22-én indultunk a hosszú útra. Vendégeink voltak a patronáló kaposvári üzemek szocialista brigádjainak a tagjai is. Útunk első állomása Gyöngyösön volt, majd Mátrafüred, Mátraháza és Kékestető következett. Gyönyörködtünk a szép tájakban és látnivalókban. Parádon megnéztük a Kocsi Múzeumot. Az első nap fáradalmait Felsőtárkányban pihentük ki. Másnap reggel

Somogy Megyei Szervezetünk 1981. évi kirándulásairól

Egerbe mentünk, ahol városnézés, a vár és székesegyház megtekintése szerepelt a programunkban. Ebéd után a Hortobágyra utaztunk, ott megnéztük a Páasztormúzeumot és a Kilenclyükú hidat. A késő délutáni órákban érkezünk Debrecenbe. Városnézéssel töltöttük a nap hátra-

lévő részét. Harmadik nap reggel Hajduszoboszlóra mentünk. A délelőtti kellemes fürdéssel telt el. Ebéd után Kecskemét—Dunaföldvár—Dombóvár érintésével vezetett utunk hazafelé, a késő esti órákban érkezünk meg Kaposvárra. Ez az út sok-sok felejthetetlen élményt nyújtott számunkra.

A Nagyatádi és a Marcali Körzeti Csoportok tagjai zalakarosi kiránduláson voltak.

Megyei szervezetünk vezetősége ezúton is köszönetet mond a kirándulásokat segítő, támogató üzemi szocialista brigádoknak, termelő szövetkezeteknek, a helyi tanácsoknak és szövetségünknek.

Eseménynaptár

Szövetségünk vidéki szervezeteinél számos helyen tartottak ünnepi rendezvényt 1981. december havában. Néhány ünnepi eseményről érkezett hozzánk beszámoló. Tudósítóiink írásai alapján eseménynaptárt állítottunk össze az évvégi rendezvényekről.

1-én a Heves megyei szervezet vezetősége és kultúr csoportja meglátogatta az Eger-hajdúhegyi Szociális Otthont, ahol a kultúr csoport

szavaltakkal, operettdalokkal és nótákkal szerepelt. A műsort az otthon lakói nagy tetszéssel fogadták.

3-án tartotta mikulásnap ünnepségét a Heves megyei szervezet. A kultúr csoport szereplése csak fokozta az ünnepi hangulatot. Ez az esemény volt a szervezet múltévi utolsó rendezvénye.

A Somogy megyei szervezet síófoki körzeti csoportján belül működ-

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Központi Elnökségének Küldöttközgyűlési Beszámolója (1980—81)

TISZTELT KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS!

Az 1980. október 1-e és 1981. szeptember 30-a között eltelt 1 éves időszakról, ill. az ez alatt végzett munkáról ad számot Önöknek a Központi Elnökség. Kérjük tehát, hogy beszámolósi időszaknak a fentebb megjelölt 1 éves időtartamot szíveskedjenek elfogadni.

Az elmúlt időszakban befejeződött a magyar népgazdaság V. ötéves terve, ez év január 1-ével a VI. ötéves tervidőszak feladatainak teljesítését kezdtük meg. Köztudott, hogy a magyar népgazdaságot az utóbbi években kedvezőtlen hatások is érték. Érthető, hogy a lakossági életszínvonal növelésre a közeljövőben általában nem lehet számítani; maximális törekvésnek tekinthetjük az életszínvonal elért szintjének megtartását. Az általunk szűkebb értelemben vett szociálpolitikai területként is-

mert érdekvédelmi és érdekképviselési szövetségek munkájában is számolnunk kell a költségvetés szinten-tartásával, mennyiségi és minőségi fejlesztés tehát nem várható.

Az 1981. év a Rokkantak Nemzetközi Éve. A szövetség ill. a Központi Elnökség sok feladatot vállalt az év jegyében, kidolgozott akciótervünket megtárgyalta a Központi Elnökség, a tisztelt küldöttközgyűlés is jóváhagyta az elmúlt év decemberében, a Vakok Világában pedig az érdeklődő tagságnak is tudomására hoztuk.

A Magyar Nemzeti Szervező Bizottság az elmúlt év decemberében alakult meg. A szövetséget a 30 tagú bizottságban dr. Vas Tibor elnök elvtárs képviselte, miután pedig betegsége miatt ebben a munkában részt venni nem tudott, a szövetség főtitkárát hívták meg. A Nemzeti Szervező Bizottság néhány központi

(Folytatás az 5. oldalról)

dő Vakok és Látók Baráti Köre 5-én délután vidám, zenés mikulás bált tartott a Siófoki Öregek Napközi Otthonában. Az összejövetelen a sorstársak karácsonyi ajándékcsomagokat is kaptak.

A kaposvári városi körzeti csoport 12-én fenyőünnepi klubdelutánt rendezett Kaposvárott. Az ünnepségen a megyei szervezet kultúracsoporthoz tartozó sorstársak szerepeltek. A jelenlévők a megyei szervezettől karácsonyi csomagot kaptak. Juhász Imre a kaposvári városi körzeti csoport elnöke, a szervezet megbízásából megajándékozta azokat a tanácsi és társadalmi szervezetet, üzemi szocialista brigádokat, amelyek a körzeti csoportot támogatják. Minden patronáló ajándékként egy hanglemmez kapott, amelyen a Homérosz Kórus és a vak művészek szerepelnek. Képzőművészek a Csepel Művek kaposvári gyáregysége Vöröskereszt szerveze-

tének altívája átveszi Juhász Imrétől az ajándékot.

A nagyatádi körzeti csoportnál 14-én volt a fenyőünnepi klubdelután a városi II. számú Általános Iskolában. Az ünnepi hangulatot növelte az általános iskolások szép műsora.

A makói városi tanács szociálpolitikai csoportja 18-án ünnepséget rendezett a makói körzeti csoporthoz tartozó sorstársak részére. Az ünnepségen általános iskolai tanulók szerepeltek. Pánczél János szavalata és hegedűjátéka nagy mértékben hozzájárult az ünnepi hangulat fokozásához.

Valamennyi felsorolt helyszínen részt vettek a tanácsi és a társadalmi szervek, valamint a patronáló üzemi szocialista brigádok képviselői.

Készült Göbölös István, Csík Lajos és Barna Mihály írása alapján.

KULTURÁLIS KÖZLEMÉNY

Felhívjuk mindazok figyelmét, akik az 1981. évi szavalóversenyre jelentkeztek, hogy az akkor elmaradt verseny — 1982. április 17-én —, a Költészet Napja alkalmából megrendezésre kerül.

Új résztvevők jelentkezését szívesen látjuk, akik számára a kötelező vers braille-írású anyagát megküldjük, illetve a szövetségben személyesen átadjuk. A verseny időpontja a fent jelzett naptári nap délelőttjén 10 órakor lesz a szövetség székházában: 1146 Budapest, Május 1. út 47.

Kötelező vers:

Thomas Mann üdvözlése
(József Attila);

Semmiért egészen
(Szabó Lőrinc).

A versenyre az egyik kötelezően előírt verset és egy szabadonválasztott művet kell előadni.

rendezvényét folyó év augusztus—szeptember hónapjaiban bonyolították le, ezeken a szövetség képviselői jelen voltak.

Szakmai és gazdasági feladatainkat 87-es engedélyezett átlagléttszámmal láttuk el. Mint új feladatot kell említeni a Vakvezető Kutyaképző Iskola működésének újbóli megindítását. A négy dolgozóval működő iskolában folyó év január 1-től kutyákat képeznek. A használatba adott kutyák (jelenleg 12) jól vizsgáznak.

Munkánkat sok részfoglalkozású dolgozó is segíti. A 61 teljes munkaidőben foglalkoztatott mellett a részfoglalkozásúak száma: 64, időszaki főfoglalkozású dolgozóink száma: 8 fő.

Tájékoztatjuk a küldötteket, hogy a szövetség 1981. jan. 1-től támogatott szervvé vált. Ez azt jelenti, hogy — például a Magyar Vöröskereszthez hasonlóan — költségvetésünket támogatásként kapjuk, bevételeinket pedig — ehhez hozzászámítva — felhasználjuk. Az ezzel kapcsolatosan jelentkező adminisztratív pénzügyi-gazdasági feladatváltozások 1983. január 1-től válnak érvényessé.

I. A SZÖVETSÉG VÁLASZTOTT SZERVEINEK MUNKÁJÁRÓL

1. A küldöttközgyűlés

Mint a szövetség fő szerve, 1980. december 7-én ülésezett. A közgyűlésen képviseltette magát a Magyar Vöröskereszt, a Magyar Nők Országos Tanácsa, valamint a Szociális Intézetek Központja.

Elmúlt évi beszámolónkban írtunk a Csongrád megyei szervezet által kezdeményezett munkaversenyéről. A verseny értékelése 1981 elején megtörtént. Az eredményeket a Vakok Világában ismertettük. Bár az önkéntesség elvét szem előtt tartjuk, kívánatos volna, hogy a jövőben a megyei szervezetek lehetőleg teljes számban bekapcsolódjanak a versenybe.

A küldöttek aktivitása a beszámolási időszakban is megmutatkozott. Ezt az aktivitást, valamint az egyesületi élet továbbfejlesztését is láthatjuk például a szellemi dolgozók klubjának létrehozásában.

2. A Központi Elnökség munkájáról

A testület a beszámolási időszakban 8 alkalommal ülésezett. Tanácskozásain összesen 33 napirendi pont szerepelt. Ezek között rendszeresen visszatérő tárgysorozati pont is volt (pl. a bejelentések, javaslatok).

Az elnökség számos alkalommal foglalkozott a Rokkantak Nemzetközi Évében jelentkező feladatok megvalósításával; a Nemzeti Szervező Bizottságnak a szövetséget is érintő elképzeléseiről, döntéseiről a testület tájékoztatást kapott. Figyelemmel kísérte a szövetség akciótervében szereplő fontosabb feladati pontok teljesítését is.

Az elnökség feszített munkaterv alapján dolgozott, bár a feladatok zömét teljesíteni tudta. Egyik lényeges munkatervi pontban előírt feladatunkat, a rehabilitációs bizottság beszámoltatását nem teljesítettük, a feladatot 1982-re átvisszük.

3. A megyei szervezetek elnökségei

A megyei szervezetek 3—9 tagú elnökségei ugyancsak éves munkaterv alapján dolgoznak. Tevékenységükről a titkárok negyedévenként készített jelentésben adnak számot. Akárcsak az ezt megelőző, úgy e mostani beszámolási időszakban is 7 megyei szervezetünkönél tartottunk szakmai ellenőrzést (Borsod, Győr-Sopron, Hajdú-Bihar, Somogy, Szabolcs-Szatmár, Szolnok és Zala megye).

A Központi Elnökség 3 megyei szervezet: Baranya, Heves és Szabolcs-Szatmár megye beszámolóit hallgatta meg a szervezetek munkájáról.

A beszámolási időszakban is lebonyolítottunk 2 tájértekezletet: Szegeden és Miskolcon, mindkettőt májusban tartottuk meg. Lapunkban a küldött-tagtársak ezekről tájékoztató cikkeket olvashattak.

Pénzügyi-gazdasági ellenőrzéseinket az elmúlt beszámolási időszakban nem tudtuk kellő intenzitással végezni. Az év folyamán pénzügyi csoportvezetőnk Varjú Péterné rokkantsági nyugdíjaztatását kérte. A munka további vite-

lét — egyelőre megbízottként — Kis Jánosné főelőadó vállalta.

4. A Körzeti Csoportok munkájáról

A taglétszám folyamatos növekedése indokolja, hogy a megyéken belül — ahol ennek személyi és tárgyi feltételei adottak — körzeti csoportokat létesítsenek.

Az alapszabály ide vonatkozó előírásait ezt megelőző beszámolónkban ismertettük.

A csoportok működésével könnyebben és szervezettebben bonyolíthatók le a család- és taglátogatások, jelentős segítséget tudnak nyújtani a tagszervező munkában, a felnőttkorban megvakultak felkutatásában.

A beszámolási időszak során is több csoportunknál értek el szép eredményeket. Kiemeljük a budapesti és Pest megyei szervezet 5-ös Körzeti Csoportjának érdi alkörzetét. Itt ez év márciusában kulturális seregszemlét rendeztek. Figyelemreméltó munka folyik egyéb alkörzeteinkben is (Cegléd, Gödöllő, Vác). Vidéki körzeti csoportjainknál is továbbfejlődésről számolhatunk be. A Somogy megyei szervezet siófoki Körzeti Csoportja ez év szeptember 18—20-a között a csoporttaggyűlésével összekapcsolva „Siófoki Napokat” rendezett, a szövetség Bartók zenei versenyét is ekkor bonyolítottuk le. Heves megyei szervezetünknel a

gyöngyösi, a Békés megyein belül pedig az orosházi és szeghalmi körzeti csoportok munkája figyelemreméltó.

A beszámolási időszak végén működő körzeti csoportok száma: 52. Az újonnan alakult csoportok száma: 7.

Megyék szerinti megoszlása a következő: Baranya: —; Bács: 1; Békés: 7; Borsod: 1; Budapest: 5; Csongrád: 3; Fejér: —; Győr-Sopron: 2; Hajdú-Bihar: 1; Heves: 1; Komárom: Nógrád: —; Somogy: 6; Szabolcs-Szatmár: 8; Szolnok: 1; Tolna: 12; —; Veszprém: 4; Vas: —; Zala: —.

II. TAGSZERVEZÉS, A TAGLÉTSZÁM ALAKULÁSA

A tagszervező munka fontosságáról küldött-tag társainkat évről-évre részletesen tájékoztattuk. Álláspontunk jelenleg sem tér el a korábbitól. A tagszervezést ezután is kérjük.

A Szövetség össz-taglétszáma 1980. szeptember 30-án 19 821 volt. A beszámolási időszak végén 19 963. Taglétszámunk tehát a beszámolási időszakban kismértékben, mindössze 142 fővel növekedett. Az ok ismert: az elhalálozások száma országszerte rendkívül magas.

— Tájékoztatást kértünk a tagdíjhátralékosokról. Kitűnik, hogy számuk most is magas, 1622. Ez sajnálatos növekedést mutat az ezt megelőző 1004-es számmal szemben.

Megyék	Taglétszám összes	Taglétszám férfi	Taglétszám nő	55 év alatti nő	55 év feletti nő	60 év alatti férfi	60 év feletti férfi	Tagdíj hátralék
Baranya	459	233	226	88	138	126	107	18
Bács-Kiskun	404	172	232	61	171	81	91	9
Békés	1 312	577	735	97	638	153	424	14
Borsod	1 298	613	685	186	499	273	340	134
Budapest	4 978	2 248	2 730	953	1 777	1 159	1 089	292
Csongrád	826	287	539	94	445	87	200	30
Fejér	566	242	324	81	243	88	154	—
Győr-Sopron	650	264	386	64	322	93	171	7
Hajdú-Bihar	1 789	861	928	332	596	493	368	300
Heves	660	271	389	73	316	105	166	18
Komárom	456	193	263	76	187	84	109	8
Nógrád	610	279	331	74	257	136	143	—

Megyék	Tag- létszám összes	Tag- létszám férfi	Tag- létszám nő	55 év alatti nő	55 év feletti nő	60 év alatti férfi	60 év feletti férfi	Tagdíj hátralék
Somogy	1 447	569	878	154	724	169	400	150
Szabolcs-Sz.	1 943	854	1 089	228	861	288	566	613
Szolnok	687	289	398	287	111	207	82	—
Tolna	477	223	254	41	213	85	138	—
Vas	232	166	66	32	34	124	42	21
Veszprém	524	220	304	68	236	93	127	8
Zala	645	263	382	69	313	81	182	—
Összesen:	19 963	8 824	11 139	3 058	8 081	3 925	4 899	1 622

III. A KÖZPONT ÉS A MEGYEI SZERVEZETEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

1. Kapcsolattartás a megyei szervezetekkel

Munkatervük első pontjában foglaltak, hogy a csoport irányítja és ellenőrzi a megyei szervezetek munkáját, a szakmai csoport jól teljesítette. 6 megyei szervezetnél irányoztak elő szakmai vizsgálatot, ezzel szemben sikerült 7 megyei szervezet szakmai munkáját ellenőrizniük. A bevezetőben az ellenőrzött megyéket felsoroltuk. A szakmai vizsgálatról mindig jelentést készítették, ennek egy példányát vagy a megjegyzéseiket elküldték a vizsgált megyei szervezethez. Legalább ennyi szakmai vizsgálatra jövőben is szükség lesz. Ezeknek a vizsgálatoknak kapcsán mód van arra hogy a megyei szervezet titkára felvethesse gondjait, problémáit, amelyekre a központtól vár megoldást, mi pedig tájékozódhatunk a megyében folyó szakmai munkáról.

A szakmai csoport tagjai — instruktorok — az év során ellátták a megyei szervezetekkel kapcsolatos levelezést és fogadták a megyéből érkező tagokat is, akik a központban akarták ügyes-bajos dolgukat elintézni.

Kiértékelte a szakmai csoport a meghirdetett munkaversenyt, amelyben sajnos nem minden megye vett részt. A munkaverseny szép eredményeket hozott, elsősorban a tanácsokkal megkötött szerződések nagyon hasznosak.

Fontos feladata volt a szakmai csoportnak a szeptember-október hónapokban tartott megyei taggyűlések előkészítése, és azok figyelemmel kísérése. Mint a korábbi években, az egyes me-

gyék instruktorai a taggyűléseken mindig részt vettek. Velük együtt a Központi Elnökség képviseletét is biztosítottuk.

A csoporton belül személyi változás is történt, Bakó Lászlóné előadó helyett — folyó év augusztus 1-től Seres Gáborné lépett be.

2. Szervezeteink helyiség ellátottsága.

Szervezeteink helyiségének bővüléséről, korszerűsítéséről korábban is tájékoztatást adtunk. A beszámolási időszakban két szervezetünk helyisége bővült: a Csongrád és a Veszprém megyei. Eredményes tárgyalást folytattunk az Egészségügyi Minisztériummal a Heves megyei szervezet helyisége tárgyában. 1 200 000,— Ft-ot biztosított a minisztérium a VI. ötéves terv-időszakra az egi új helyiségre. A tervidőszak végére Egerben mintegy 80—90 m² alapterületű helyiségkomplexumhoz jut a Heves megyei szervezet.

A szolnoki beruházás (ebben a szövetség társberuházóként vett volna részt) egyelőre nem valósul meg.

IV. OKTATÁS, KÉPZÉS, MUNKÁBAHELYEZÉS

1. Oktatás és képzés

A látássérült fiatalok alapfokú iskolai képzését három helyen végzik az ország területén: Budapesten a vakok és gyengénlátók számára, Debrecenben csupán a gyengénlátók számára működik általános iskola, mind három bentlakásos, de a tanulók be is járhatnak.

Az iskolákból kikerülő tanulókat a 3 célvállalatnál, valamint a célszövetkezethetnél munkába

tudjuk helyezni. A vállalatok is, a szövetkezet is munkaerőhiánnyal küzdenek. Munkavállaló fiataljaink ugyanakkor ezektől a munkahelyektől idegenkednek.

Lehetőség van arra, hogy vállalati tanfolyam keretében ezek a munkavállalók az úgynevezett hagyományos vak szakmák terén szakmunkásbizonyítványt szerezzenek.

A könyvkötő tanulók beiskolázásával, elhelyezésével változatlanul a Szociális Intézetek Központja foglalkozik. — Tudunk családi környezetben élő munkaképesekről is, főleg vidéken, akiknek számára a bedolgozói munkát kellene biztosítani. Családi környezetből tartósan elszakadni nem akarnak, munkát ugyanakkor, ha korlátozott mértékben is, vállalnának.

Változatlanul fontos feladat a szövetségben a telefonalközpont kezelők alapfokú képzése és postai tanfolyam útján történő továbbképzése. A beszámolási időszakban csupán Budapesten 75 főt helyeztek különböző alközpontokhoz, ideértve az áthelyezéseket is.

Figyelemre méltó adat, hogy a fővárosban foglalkoztatott alközpont kezelők száma szeptember végén 573 fő volt. — Az elmúlt egy év során 1 postai továbbképző tanfolyamot szerveztünk. A szövetség képviselői a tanfolyami vizsgán részt vettek. Sajnálattal kell megállapítani, hogy a posta a tananyagot nem min-

denkinek biztosította, az okleveleket is késve adta ki.

Indokolt törekvésként vetjük fel, hogy a postai továbbképző tanfolyamot minden kezelőnkkel el kell végeztetni.

Ez év június 30-ig 11 gyógymasszörünk vizsgázott sikeresen. A szeptemberben indított újabb tanfolyam hallgatóinak száma ugyanennyi. — Ez év nyarán is megszerveztük a gyógymasszörök továbbképzését. Az öt napos továbbképzés eredményes volt, ezt a gyakorlatot folytatni akarjuk.

Középiskolai tanulóink száma — ideértve a nappali, esti és levelező tagozatokon tanulókat — 43. Az elmúlt évi 32-vel szemben a 11 fős létszámgyarapodást örvendetesnek tartjuk. Egyetemi és főiskolai hallgatóink létszáma 12. Marxista középiskolán és egyetemen jelenleg összesen 9-en tanulnak. A továbbtanulók részére a beszámolási időszakban összesen 35 550,— Ft összegű tanulmányi segélyt fizettünk ki. Ideértendő a gyógymasször tanfolyamok erre jogosult hallgatói részére kifizetett segélyt is. — A saját jövedelemmel nem rendelkező tanulók részére szokásos segédeszközöket is biztosítottunk. A keresőket a kedvezményes segédeszköz-akcióban igyekszünk megfelelően ellátni.

Tanulóink megyék szerinti megoszlását az 1. sz. táblázat mutatja.

1. sz. táblázat

Megyék	Össz. tanulók	Középiskolások	Egyetem, főiskola	Marxista közép és egyet.	Gyógymasször
Baranya	5	1	—	4	—
Bács-Kiskun	—	—	—	—	—
Békés	2	2	—	—	—
Borsod	3	2	1	—	—
Budapest	58	37	7	3	11
Csongrád	1	1	—	—	—
Fejér	—	—	—	—	—
Győr-Sopron	1	—	—	1	—
Hajdú-Bihar	3	—	2	1	—
Heves	—	—	—	—	—
Komárom	—	—	—	—	—
Nógrád	—	—	—	—	—
Somogy	—	—	—	—	—
Szabolcs-Szatmár	—	—	—	—	—
Szolnok	—	—	—	—	—

Megyék	Össz. tanuló	Középiskolások	Egyetem, főiskola	Marxista közép és egyet.	Gyógymasször
Tolna	—	—	—	—	—
Vas	—	—	—	—	—
Veszprém	2	—	2	—	—
Zala	—	—	—	—	—

2. Munkábehelyezés

Változatlanul legfontosabb célkitűzéseink közé tartozik a munkaképes tagok munkábehelyezése.

Sajnálatos, hogy az előző évi 2 843 fővel szemben a munkavállalók számának növekedése csupán 36, az összlétszám: 2 879. Az tagsági létszámból mindössze 14,5%. Megjegyezzük azonban, hogy a tagok nagyrésze az idős korosztályhoz tartozik.

A célvállalatok és a célszövetkezetek beszámolóiból évről-évre kitűnik, hogy munkavállalóink az iparágban elért átlagjövedelmeket megszerzik. Az is figyelemreméltó, hogy a heti 36 órás munkaidő ellenértékéért részükre a munkáltatók a teljes munkaidőre (jelenleg heti 44 óra) járó bért fizetik ki.

Célvállalatainknál és a szövetkezetnél munkaerőhiány mutatkozik. Fontos budapesti munkahelyeken csökkent az utóbbi években a dolgozók száma. A Fővárosi Kefe-Seprűgyártó

Vállalatnál a beszámolási időszak végén mindössze 277, az Egyesített Fonottáru Szövetkezetnél 27, a Duna Csokoládégyárban csupán 9 fő dolgozik. A megelőző években számuk mindhárom munkahelyen lényegesen magasabb volt.

A Kozmosz Ktsz-nél tovább folytatódik a zongorahangolók képzése a már korábban ismertett feltételek szerint. A nehézségek sem változtak, a képzést 1 oktató végzi.

A vak nyugdíjasok foglalkoztatása is lehetséges volt a beszámolási időszakban. Változás, jogszabálmódosítás nem történt.

A küldött-tagtársakat most is kérjük, fejtsenek ki minél hatékonyabb felvilágosítást a munkavállalás érdekében.

Ismereteink szerint a felvett tagok között vannak munkaképes-korban és ilyen állapotban lévők is. Ismételten hangsúlyozzuk a munkaképesek foglalkoztatásának fontosságát.

A foglalkoztatottak megyék szerinti megoszlását a 2. sz. táblázat mutatja.

2. sz. táblázat

Megyék	Összes fogl.	férfi fogl.	nő fogl.	Fizikai dolg.	Értelm. dolg.	Egyéb
Baranya	84	55	29	39	7	38
Bács	43	28	15	18	22	3
Békés	106	64	42	84	13	9
Borsod	110	68	42	110	—	—
Budapest	1 090	500	590	337	657	96
Csongrád	97	53	44	76	16	6
Fejér	44	21	23	8	36	—
Győr-Sopron	79	50	29	30	12	37
Hajdú-Bihar	334	169	165	258	72	4
Heves	65	46	19	52	6	7
Komárom	56	39	17	55	1	—
Nógrád	66	63	3	62	—	4
Somogy	75	53	22	60	15	—
Szabolcs-Szatmár	286	178	108	218	—	68
Szolnok	103	71	32	67	30	6

Megyék	Összes fogl.	férfi fogl.	nő fogl.	Fizikai dolg.	dolg. Értelm.	Egyéb
Tolna	26	12	14	26	—	—
Vas	138	108	30	131	4	3
Veszprém	39	29	10	28	1	10
Zala	38	24	14	19	2	17
ÖSSZESEN:	2 879	1 631	1 248	1 677	894	308

V. GONDOSKODÁS, JUTTATÁSOK

1. Gondoskodási tevékenység

A szervezeti hálózatban gondoskodási tevékenységünknek úgy kell megvalósulnia, hogy a megyei szervezetek és a körzeti csoportok — együttműködve más szervekkel is — minél több segítséget adjanak. A megyéknél — ideértve a fővárost is — rendszeresítettek a félfogadások, a körzeti csoportoknál pedig tagösszejöveteleket tartanak. A család-, ill. taglátogatásoknak nagy jelentőségük van, tagjaink ezt igénylik.

Megyei szervezeteinknél egyre elterjedtebb a jogi segítségnyújtás. Több megyében ezt egy-egy ügyvédi munkaközösség vállalja. Budapesti és Pest megyei szervezetünknel a jogász képezésű főelőadó is ad jogi tanácsokat. Gyakoriak a hagyatéki, ingatlanforgalmi, különböző szabálysértési ügyek. Sokszor keresik fel a szervezeteket bírósági, rendőrségi beadványok megíratása végett.

Akárcsak a jogsegélyszolgálat, igen jelentős a tagság részére végzett felvilágosító munka, és ezen belül is a prevenció kérdése.

Elsősorban a házasság előtt álló vak és gyengélátó egyéneknek szeretnénk segítséget nyújtani a genetikai tanácsadás propagálásával, mindenekelőtt képviselve ezzel az intézkedéssel tagságunk érdekeit és széleskörű felvilágosítását. A tanácsadás propagálásában és a lebonyolításában személyes segítséget kapunk dr. Czeizel Endre főorvostól, aki Budapesten és néhány megyében (Fejér, Komárom, Nógrád, Pest, Veszprém) élő, látássérült érdeklődő tagjainknak készségesen vállalta a tanácsadását. Czeizel doktor visszajelzése alapján örömmel mondhatjuk, hogy tagságunk bizalommal fordul a tanácsadó állomáshoz.

Kapcsolatban vagyunk a budapesti Vakok

Állami Intézetének szervezetében működő Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjával is. A felnőttkorban megvakultaknak ad a csoport jelentős segítséget — megfelelő szakemberek közreműködésével — ahhoz, hogy az új élethelyzethez megfelelően tudjanak alkalmazkodni. A szövetség ehhez a tevékenységhez a munkarehabilitáció elősegítésével járul hozzá, főként telefonalközpont kezelőket képezünk ki.

Mint ezt korábban is megállapítottuk, fontosnak tartjuk az államigazgatási, a politikai, társadalmi és tömegszervezetekkel való jó együttműködést. Ezért lehetséges, hogy az öregek napközi otthonaiban és a házi szociális gondozásban lévők száma évről évre növekszik.

2. Juttatások

A vakok életkörülményeinek kedvező alakulásában a személyi járadéknak változatlanul nagy szerepe van. Az ellátás rendszerében változtatás nem történt. A beszámolási időszak végére az önállóan folyósított járadék összege 1 330,— Ft.

Az arra jogosultak részére jelentős segítség a vakok rendszeres szociális segélyének folyósítása.

Kis jövedelemmel rendelkező tagjaink részére a szövetség segélyelőirányzatából folyósítottunk kisebb összegeket, 250—500,— Ft között. A segélyösszegek növelése — mint ezt már több alkalommal leírtuk — kívánatos volna, a kérelmezők számának jelentős növekedése azonban ezt a beszámolási időszakban sem tette lehetővé. Az elmúlt egy év során a rendkívüli segélyre fordított összeg: 109 250,— Ft volt.

A vak tagok részére a helyi és távolsági utazást az egészségügyi miniszter 41/1964 (EÜK. 19) EÜM. sz. utasítása alapján biztosítottuk. A

jogos utazási igényeket maradéktalanul kielégítettük. A beszámolási időszakban személyszállításra. 1 837 231,— Ft-ot költöttünk.

Az utazási kedvezményt rendező jogszabály felülvizsgálatát és módosítását változatlanul szükségesnek tartjuk.

A boglárlellel üdülőben 1981-ben rövidebb tartamú üdültetési idényt szerveztünk: a beutaltak 7 turnusban üdültek. Az üdülő felújítását vállaló kivitelező — ígéréttel ellentétben — a felújítási munkát eddig nem kezdte meg. Az üdültetés szünetelésére ezért 1982-ben számítani kell, bár a kivitelező a munka elvégzését a szezonkezdésre még mindig ígéri. — A most lezajlott idényben — tagok és kísérők együttvéve 276-an üdültek. Ismételten hangsúlyoztatjuk, hogy a megyei szervezeteknél a beutalandó személyeket gondosabban kell vizsgálni egészségi állapotuk és emberi magatartásuk vonatkozásában.

A SZOT-tól 1981-re is megkaptuk a 70 beutalót Hajdúszoboszlóra, Leányfalura és Mátrafüredre. A SZOT üdültetés lebonyolítására a tizedik turnusban került sor. Mivel ezt az üdültetési formát csak szakszervezeti tagsággal rendelkező tagtársak vehetik igénybe, a beutalható köre nagymértékben leszűkült. Gyakori jelenség, hogy évről évre azonos személyekre tesznek javaslatot a megyei szervezetek.

A Lengyel Vakok Szövetségével korábban kötött megállapodás szerint 10 személy Magyarországról a lengyelországi Musynában üdült 2 hétig, a lengyel vendégeket pedig Boglárlellén fogadtuk. — Az NDK-val érvényben lévő megállapodás szerint 20—20 fő csereüdültetését a résztvevők megaláztatására bonyolítottuk le. A magyar üdülők ebben az évben utaztak első alkalommal repülőgépen.

1980-ban indult meg a folyamatos, ill. évente visszatérő segédeszköz akció. Korábbi beszámolónkban az akcióban való előfeltételeket ismertettük. Ezekben változás nem történt. Megváltozott viszont a beszámolási időszakban a kedvezmény mértéke: pont- és síkírógépet, orsós és kazettás magnetofonokat 50%-os kedvezményrel juttatunk tagjainknak. A pontírotábla ingyenes juttatása is változatlanul biztosított.

Korábbi gyakorlatunknak megfelelően a beszámolási időszakban is adtunk segédeszközöket nappali tagozatos, rendszeres jövedelemmel nem rendelkező tanulók részére. — A beszámolási időszakban a tanulók részére használatba adandó eszközjuttatást szabályoztuk. Ennek értelmében a rendszeres jövedelemmel rendelkezők számára díjtalanul eszközt nem adunk. Az évenkénti akció során ezeket meg tudják vásárolni. Segédeszközökre a beszámolási időszakban 359 221,— Ft-ot költöttünk.

1981. szeptember elsején kezdődött a munka a Vakvezető Kutyaképző Iskolán. Először a területet, az épületeket kellett rendbehozni, valamint új kenneleket építeni. Ehhez jelentős társadalmi segítséget kaptunk a honvédség csepeli műszaki alakulatától, valamint a Volán Elektronikai Vállalattól. Ezek után novemberben érkeztek az első kutyák, melyeket a BM átadáson vettek. Ekkora már meg kellett szervezni a kutyák élelmiszerellátását, amihez nagy segítséget nyújtott a Budapesti Húsipari Vállalat. A későbbiek folyamán náluk a hússzállítást lemondták, mivel olcsóbb húsféleséget kapnak a dabasi Március 15. Tsz-től, ez a Tsz a szállítást is lebonyolítja. Az élelmezéshez szükséges tésztát a Főv. Sütőipari Vállalat Százados úti részlegéből szállítják. A kiegészítő élelmiszer beszerzését az iskola dolgozói bonyolítják le. A kutyák felszerelésének elkészítését a Rákospalotai Bőrgyár szocialista brigádja vállalta. A hámokhoz szükséges vöröskereszteket a Lampart Zománcművektől kapjuk. Az iskola ünnepélyes megnyitására 1980. december 6-án került sor. 1981. márciusában a kiképzők NDK-beli tanulmányúton vettek részt. Áprilisban adták át az első kutyákat. Kiképzésüknél a tanulmányúti tapasztalatokat is hasznosították. A kiképzés és az átadás azóta is folyamatosan történik, jelentésünk időpontjában 12 kutyát adtunk ki. Az 1981-es év során finn, szovjet és román delegáció látogatta meg az iskolát tapasztalatcsere céljából. A román delegáció, valamint levélben a csehszlovák illetékes szervezet felkérte a munkacsoportot, hogy adjanak segítséget az ottani vakvezető kutyakiképzés beindításához.

Átmeneti nehézségeket okozott a munkában,

hogy időközben 2 kiképző felmondott. Ennek ellenére éves tervét az iskola teljesíteni tudja.

VI. KULTURÁLIS ÉS SPORTMUNKA

1. Tájékoztató a szövetség kulturálisan tevékenységéről

Változatlan az a törekvésünk, hogy a szövetség szervezeti hálózatában az öntevékeny kulturális munka széles körben bontakozzék ki. A működő kultúrcsoportok száma nem változott: Budapesten és vidéken összesen 17. Az öntevékeny kultúrcsoporttagok száma 320. Az együttesek jelentősebb fellépéseiről a Vakok Világában tájékoztató cikkeket közlünk rendszeresen. 1981-ben legkiemelkedőbb kulturális eredményünk a Homérosz Kórus és vak szólisták közreműködésével elkészített hanglemez megjelentetése. Sajnálatos, hogy a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat az üzleti forgalmaztatást nem vállalta, ezért azt nekünk kell lebonyolítani. Ezúton is kérjük küldött-tagtársainkat, hogy a 3000 példányban megjelent lemezt tagságunk és a látók körében is szíveskedjenek propagálni. Megrendeléseket szövetségünk budapesti címére és a megyei szervezetekhez lehet eljuttatni. A lemez ára: 90,— Ft.

A felvétel anyaga változatos: a Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthonának diákkórusa által előadott Bach korált a Homérosz Kórus szép műsora követi. A „B” oldalon Békefi Antal Attila, Békefi Cecília és Csorba Rózsa kamarafelvételei, Barna Mária énekszámai, Peskó György zongorakiséréttel, valamint — Németh Tamás előadásában — Chopin Asz-dur balladája hallható. Az iskola kórusát Késmárky György, a Homérosz Kórust Peskó György vezényli. A Homérosz Kórus orgonakiséréttét is ő látja el.

A beszámolási időszak során a Homérosz kórus rendkívül gazdag programban vett részt: kb. 30 alkalommal lépett fel. Az említett lemezfelvételen kívül kiemelkedő jelentősége volt az akadémiai hangversenynek, valamint a Rádiószereplésnek.

Komoly feladat az egyre csökkenő létszám, megállítása ill. új tagok szervezése.

A budapesti és Pest megyei szervezet keretében működő zenekar 8 önálló műsorral lé-

pett fel. Ezen kívül több alkalommal vállaltak közreműködést. Kiemelkedő szereplésük volt ez év tavaszán Szlovákiában.

Hangszerállományuk, különösen a vonós hangszerek tekintetében, felújításra szorul. Ezt az elkövetkező években megvalósítjuk. Az együttes részére új egyenruhákat készítettünk.

A Pasztorek színjátszó csoport 8 alkalommal szerepelt önálló műsorban. Szorgalmuk mellett is meg kell állapítani, hogy a szakmai irányítót a csoport nem nélkülözheti, ezért 1982. január 1-től a szakmai irányítást, vezetésket biztositjuk.

Mindhárom együttesünk részt vett az év folyamán Érden és Siófokon megrendezett kulturális napokon is.

A megyei szervezeteknél működő csoportok részint az adott megye tagságát szórakoztatják, de külső szerepléseket is vállalnak. Gyakran felkeresik a szociális otthonokat és az öregek napközi otthonait.

A szokásos pályázati felhívásokat kiadtuk, az irodalmi és verspályázatok elbírálása megtörtént. Írás, olvasási, zenei és szavaló versenyt ugyancsak rendeztünk.

Az egyes megyei szervezeteknél működő kultúrcsoportok számát az alábbi felsorolás tartalmazza. Baranya: —; Bács-Kiskun: 1; Békés: 1; Borsod: —; Budapest: 6; Csongrád: 2; Fejér: —; Győr-Sopron: —; Hajdú-Bihar: 1; Heves: 1; Komárom: —; Nógrád: —; Somogy: 1; Szabolcs-Szatmár: 1; Szolnok: 1; Tolna: 1; Vas: —; Veszprém: —; Zala: — = összesen: 17.

2. Kulturális szolgáltatások

A beszámolási időszak nyomdánk munkája szempontjából — az előző évekhez képest — igen jól indult: felvettünk egy dolgozót a mindig problematikus diktálói munkakör ellátására. Sikerült az éppen megüresedett betanított munkási állást, sőt a már régóta üres korrektori státuszt is betölteni. Az anyagi, műszaki feltételek mennyiségileg biztosítottak voltak (ez ugyanis korábban súlyos gondként jelentkezett).

Körülményeink tehát kedvezően alakultak, ám hamarosan szembe kellett néznünk a nehézségekkel is: az előző évek gyakorlatához ha-

sonlóan, egyik diktálónkat közel fél évre kötötték le az előfizetések és az ezzel kapcsolatos címtári adminisztrációs munkák. Az épületben folyó elektromos hálózati felújítás és a kapcsolódó szakipari munkák az anyagelőkészítés, sokszorosítási, kötészeti munkák végzését hónapokon át erősen korlátozták, de előfordult, hogy e munkafolyamatokat napokig is kénytelenek voltunk szüneteltetni. A nemrég felvett betanított munkás állása öt hónap után megüresedett, s ezt azóta sem sikerült betölteni. A második negyedév során mintegy két hónapig kellett nélkülöznünk egyik sokszorosító gépünket, főalkatrész meghibásodása miatt. Sajnálatos módon ebben az évben is sok volt a megbetegedések miatt kiesett munkaidő, hiszen dolgozóink 166 munkanapot töltöttek betegálmányban.

Nehézségeink közepette legfőbb feladatunknak hat pontírású folyóiratunk időben történő megjelentetését tekintettük, s bár ez korántsem sikerült mindig, elmondhatjuk, hogy igyekezetünk eredményeként igazán jelentős, számottevő késést (5 hét) csak a Zenei Értesítő c. lapunk szenvedett, és hogy kiadványaink késési statisztikája valamivel jobb, mint az előző beszámolási időszakban volt.

Említésre méltó az is, hogy a Rokkantak Nemzetközi Éve alkalmából kiadtuk a Vakok Világa c. folyóirat 3 füzetből álló külökiadását is. 6 pontírású folyóiratunk előfizetőinek számáról szólva megállapíthatjuk, hogy az lényegében változatlan, az általában 1—2%-os csökkenések és növekedések kb. kiegyenlítik egymást, csupán a Zenei Értesítő c. lap példányszámát kellett számottevően, mintegy 8 %-al csökkentenünk.

Pontírású nyomdánkban az előző évek gyakorlatahoz hasonlóan számos egyéb kiadványt is el tudunk készíteni: mintegy 1680 füzetben. Ilyenek voltak: központi hangoskönyvtárunk kazettás műveket tartalmazó katalógusa, a könnyűzenészek vizsgaanyagát tartalmazó füzet, zongoraiskola, a Vakok Állami Intézetének házirendje, étlapok, múzeumi katalógus stb. Utánnomással igyekeztünk kielégíteni sors társaink igényét a már korábban lemezre írt orosz és német nyelvkönyvekből, anatómia tan-

könyvből, szakács- és kézimunkakönyvekből stb. A kiadványainkhoz felhasznált anyagok mennyisége szinte pontosan megegyezik az elmúlt évben felhasznált anyagokéval. Gondot okoz, hogy a felhasznált papír minősége időnként nem kielégítő. Meg kell azonban mondanunk, hogy ezen a területen a közeljövőben számottevő javulásra nem lehet számítani. Örvedetes, hogy előfizetőink jogos reklamációjának száma az elmúlt évhez hasonlóan kevés volt. Megfigyelhető, hogy pontírású folyóiratunk kézbesítése a postának egyre nagyobb gondot okoz, sok a postán veszteglő, az előfizetőhöz késve vagy egyáltalán nem kézbesített kiadvány. Növekvő gond ez, amelyet minél előbb meg kell oldanunk. Reméljük, hogy az elkövetkező év számunkra kedvezőbben alakul, és jobban pontosabban tudjuk kiszolgálni előfizetőinket, a folyóiratokon kívül több érdekes, hasznos olvasnivalót tudunk tagtársaink számára hozzáférhetővé tenni.

Az ezt megelőző beszámolóban mintegy ajánlásként vetettük fel a Vakok Világa síkírású változatának színesebbé tételét. Már a beszámolási időszakban fotókat, grafikákat készítettünk, ezek által lapunk tetszetősebbé vált. Tartalmilag is gazdagítottuk.

A hangoskönyvfelvevő stúdióban végzett munkáról az alábbi tájékoztatást adjuk: anyaszalag: 1061 óra; készült 76 mű; szalagos másolás: 1524 óra; készült 115 mű; kazettás másolás: 826 óra; készült 57 mű. Kazettás javítás 205 óra újramásolás, a könyvtár részére 29 óra javítás.

A stúdióban az 1980-as évben gátolta a tervteljesítést, hogy 3,5 hónapig nem volt ORWO-szalag, valamint a kazettás másolólánchoz nem érkezett be a tartalék alkatrész, és így nem lehetett azt javítani. A második kazettás lánc beindítása is csak késve történhetett. Az anyaszalag teljesítmény sem érte el a tervezettet — ezt elsősorban a stúdióvezető betegsége, tartós kiesése a munkából — magyarázza.

A Magyar Rádió Kossuth Brigádja a beszámolási időszakban 46 művet másolt, 126 órai időtartamban. Akadozott a Ramovillal kötött szerződésünk teljesítése alkatrészhiány miatt. A Mechanikai Laboratóriumi Vállalat brigádja

folyamatos magnetofon karbantartást biztosított; jelenleg is folyamatban van a felvevő magnetofon átalakítása.

A Hangoskönyvtár állományáról és forgalmáról az alábbi adatokat közöljük:

olvasók száma: 671 fő

könyvtári állomány:

orsós művek:	585 mű	24 656 tekercs
MRT által felvett:	89 mű	425 tekercs
tananyag:	109 mű	2 788 tekercs
összesen:	783 mű	27 869 tekercs
kazettás művek:	304 mű	12 658 kazetta
MRT által felv.::	68 mű	456 kazetta
zenei művek:	61 mű	186 kazetta
tananyag:	42 mű	1 235 kazetta
összesen:	474 mű	14 535 kazetta

Állománygyarapodás 1980. okt. 1-től 1981. szept. 30-ig).

113 mű 1 088 orsó

57 mű 815 kazetta

Könyvtári forgalom (1980. okt. 1-től 1981. szept. 30-ig).

1 568 olvasó 16 998 tekercs 39 518 kazetta vidékre

900 csomag 4 700 tekercs 10 394 kazetta

A beszámolási időszakban a Hangoskönyvtárba adott művek összértéke (orsós-kazettás) 655 649 Ft.

Braille Könyvtár állományáról és forgalmáról a következő tájékoztatást adjuk: olvasók száma: 634 fő,

könyvtári állomány:

1 236 mű 11 616 kötet

állománygyarapodás:

16 mű 249 kötet

5 103 olvasó, 14 234 kötet, ebből vidék 1 098 csomag, 2 207 kötet.

Braille könyvek másolására 87 000,— Ft-ot költöttünk.

3. Sport-tevékenység

A vakok budapesti Wesselényi Sportkörének életében 1981 jelentős események esztendeje volt. Ebben az évben rendezték meg — augusztus 17—23-a között — az NSZK-beli Fuldában

a vakok II. Európabajnokságát. 24 ország mintegy 650 sportolója volt jelen. Nagy elismeréssel szólunk a Német Szövetségi Köztársaságról azért a felbecsülhetetlen értékű anyagi és erkölcsi áldozatvállalásért, mellyel lehetővé tették e nagyszabású seregszemle szívet-lelket gyönyörködtető lebonyolítását. Minden költséget magukra vállaltak, a résztvevőknek csak az oda-és visszautazás költségeit kellett viselniük. A 27 fős magyar sportdelegáció is részese volt a felejthetetlen eseményeknek.

Az Európabajnokságot 3 sportágban rendezték meg: könnyűatlétikában, rollball játékban (csörgőlabda) és úszásban.

Könnyűatlétikában Oláh József 2 bronzérmet szerzett (hármassugrás; 12,99 m, új magyar csúcs, magasugrás: 166 cm, magyar csúcsbeállítás). Németh Lászlóné Szeres Margit, Pintér Mária Tóth Istvánné Kurilla Zsuzsa; Czuth Gábor, Csák József (400 m, 55,05 mp, új magyar csúcs), Galambos József, Hegedüs Béla, Németh László és Tóth Péter pontot érő (3—8-ig) értékes helyezéseket értek el. Helyezetlenek maradtak: Botos Vilmosné Babics Zsuzsa, Rév Miklósné Nyakó Ilona; Szabó András és Voján István.

Maradékaltal sikerrel szerepelt rollball csapatunk. 13 csapat versenyében első helyen végzett, aranyéremmel örvendeztették meg a helyszínen lévő kis magyar tábort és az itthoni drukkereket. Az előmérkőzéseket 2 csoportban bonyolították le. Csapatunk a „B” csoportba került. Eredmények: Magyarország—Franciaország: 15:0; Magyarország—Hollandia: 7:2; Magyarország—Szovjetunió: 1:0; Magyarország—Belgium: 3:0; Dánia—Magyarország: 3:2; az előmérkőzések egyetlen veresége, de a 4-es döntőbejutást nem veszélyeztette. Az elődöntőben Magyarország—NSZK: 1:0. A másik ágon Dánia—Lengyelország: 2:1. A döntőt tehát a dánokkal vívtuk, tőlük az előmérkőzések során kikaptunk. A mindvégig izgalmas, sokáig fej-fej mellett haladó meccsen végül is a hajrában felülkerekedett csapatunk és 4:2 arányban megérdemelten győzött. Csapatunk tagjai: védők: Dinya Imre, Gubuznai Imre, Szabó András, Szilasi Ferenc; dobók: Kelemen József, Molnár Ferenc, Oláh József.

Úszásban 1 versenyző képviselte színeinket, Buczkó András, a 100 m-es mellúszásban 8. helyezést ért el.

A 3 sportág összesített éremtáblázatán Magyarország a II. helyezést érte el.

A könnyűatlétákat Dosek Lajosné és Tóth István, a rollball játékosokat Tálosi Ferenc, Buczkó András úszót Nagyvárad Zoltán edzők készítették fel az Európabajnokságra.

Könnyűatlétáink 2 alkalommal vettek részt kétoldalú nemzetek közötti találkozón. A bolgár válogatottól Budapesten minimális arányban, 108:105-re kaptak. A vereség fő oka női versenyzőink gyenge szereplése volt. A szlovák válogatottat Lőcsén fölényesen, 148,5:113,5 arányban verték. Itt női versenyzőink is kitétek magukért.

Rollball csapatunk márciusban Lőcsén nemzetközi versenyen vett részt, de mi is rendeztünk kisebb szabású rollball versenyt a szlovák, a bolgár válogatott és 2 magyar csapat részvételével júliusban.

Sakkcsapatunk a különböző szintű csapatbajnoki versenyeken ebben az évben rendkívül gyengén szerepelnek. A beszámolási időszakban ugyan még nem értek véget a bajnoki mérkőzések, de annyi már most megállapítható, hogy mindhárom csapatunk a mezőny második felében végez.

A Szakosztály nemzetközi mérkőzései sem sikerültek a legjobban. A Szabadka—Zombor vegyescsapat ellen ugyan győzött csapatunk 19,5:4,8 arányban, de vereséget szenvedett az osztrák és a bolgár válogatottól, mindkét esetben 11:9 arányban.

A Rokkantak Nemzetközi Éve alkalmából nagyszabású egyéni sakkversenyt rendeztek október 2—16-a között Siófokon, a Viola SZOT üdülőben a 3 rokkant csoport: a látássérültek, a mozgássérültek és a hallássérültek részvételével. Az 56 résztvevős, 11 fordulós svájci rendszerben lebonyolított vetélkedőn színeinket 20 sakkzó képviselte: a Wesselényi Sportkörtől, a Főv. Kefe-Seprűgyártó Vállalattól, Nyíregyházáról, Pécsről és Szombathelyről. Erős Pál nyerte a versenyt, Voják István 5., Nemes György 7. lett.

A Turista Szakosztály élete ugyancsak mozgalmas volt a beszámolási időszakban is. A 80 tagot számláló szakosztály május végén 3 napos túrát szervezett a Vértesbe Bodajk és Mór érintésével. Augusztus 19—22-e között 4 napos túrán vettek részt Hajdú-Bihar megyében Debrecenben, a Hortobágy, Hajdúszoboszló és környékének megtekintésével. Szeptember 18—20-a között 3 napos kirándulásuk alkalmával Szabolcs-Szatmár megye volt az útirányuk. Nagy létszámot vonzott a Planetáriumban tett látogatás a Budai Királyi Vár és a Mátrába tett 1 napos kirándulás. Ezekon kívül kisebb túrákat is lebonyolítottak.

Megemlékezünk végezetül erről az örvendetesen jól alakuló kapcsolatról mely a sportkör és a Vasas sportklub között ebben az évben létrejött. A Vasas sportklub vezetői, párt- és KISZ-szervezete nagyon hatékony tárgyi, szakmai és erkölcsi támogatásban részesíti sportkörünket.

Személy szerint szeretném kiemelni Vadász József párttitkárt és Tálosi Ferencet a Vasas sportiskola vezetőjének különösen hatékony segítségét.

Következő kimutatásunkban a megyei szervezeteknél működő sportkörökről, ill. szakosztályokról kapunk képet:

megye	sportkör	sporttaglétszám
Baranya megye	1	6
Bács-Kiskun megye	1	6
Békés megye	1	24
Budapesti és Pest megye	2	289
Hajdú-Bihar megye	1	8
Szabolcs-Szatmár megye	1	48
Összesen:	7	318

VII. FELVILÁGOSÍTÓ ÉS PROPAGANDA MUNKA

1. Rendezvények

a) saját rendezvények: március hónapban sajtótájékoztatót tartottunk szövetségünk munkájáról, vakügyi tevékenységéről.

— Novemberben fotókiállítás nyílt „Hogyan látják a látók a vakokat” címmel. A kiállítás célja; a vak ember mindennapjainak bemutatása a művészi kifejezés erejével.

— A VGYOSZ Vakvezető Kutyakiképző Iskolájában szeptemberben közlekedési ankétot rendeztünk. Az ankéton a vakügyi szakembereken kívül a Belügyminisztérium munkatársai: kynológus, forgalomszervező és pszichológus is előadtak, meghívottként tanácsaikkal résztvettek a közlekedésben különösen érdekelt vállalatok képviselői.

Megjelent számos lap munkatársa is, a Magyar Televízió pécsi körzeti stúdiója pedig felvételeket készített majd sugárzott az eseményekről a „Sorstársak” című műsorban.

b) külső rendezvények: szövetségünk székházában kapott helyet október hónapban az „Időskorúak foglalkoztatása” című kiállítás. E témában előadások is elhangzottak a szociálgerontológiai szakcsoport rendezésében.

— alkalmanként meghívottként részt vettünk a Szociális Intézetek Központjának rendezvényein. Vakügyi szempontból egyik legjelentősebb esemény az Elemi Rehabilitációs Csoport munkájáról tartott értekezlet volt.

— tudományos ülésen vettünk részt a Nagyothallók Általános Iskolája és Nevelőotthonában, ahol oktatási rendszerünk sajátosságairól, újabb eredményeiről, a sérült gyerekek iskolai nevelésének gondjairól hallhattunk.

— A Magyar Gyógytárgyok Egyesületének IX. konferenciáján, Szolnokon is képviseltette magát szövetségünk. Ez alkalommal közelebről a látássérültek témájával, valamint a szociális szervező szekció munkájával ismerkedtünk.

— A Magyar Rehabilitációs Társaság rendezésében hallgattunk előadásokat Budapesten a Semmelweis teremben. Az előadások témája: a rokkantak helyzete, az orvosi rehabilitáció szerepe, fontossága a teljes rehabilitáció sikeressége érdekében.

— A mozgássérültek rehabilitációjáról az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet munkatársai tartottak előadást.

— A szabadsághegyi Gyermekszanatóriumban a légzésbénult és asztmatikus megbetege-

désben szenvedő gyermekek rehabilitációjának eshetőségeiről hallottunk előadásokat.

2. Kiadványok

a) „Ismerjük meg, segítsük Őket!” címmel, Kovács Csongor gyógytárgyos által szerkesztett kiadványt jelentettünk meg. A könyv megjelentetésében a Művelődési Minisztérium támogatólag közreműködött. A terítési munkálatokban is részt vállalt a Művelődési Minisztérium. Szövetségünk a megyei szervezeteknek, a vaküggyel foglalkozó személyeknek, társadalmi szervezeteknek, tanácsoknak, áthelyező bizottságoknak stb. küldött a kiadványokból. A könyv elsősorban az általános és középfokú iskolák pedagógusai, ill. osztályfőnökei részére készült; remélve, hogy a fogyatékosokkal kapcsolatos helyes szemlélet már a korai iskolás korban kialakul.

b) Legújabb kiadványunk a dr. Pálhegyi Ferenc által írt „A látás nélkül meghódított világ” betekintést nyújt a vakok pszichológiájába. A terítési munkálatokat remélhetőleg még ebben az évben el tudjuk végezni.

3. Sajtó és film propaganda

a) Ebben az évben készült el a Rokkantak Nemzetközi Éve című film, melyet a Hallássérültek Országos Szövetségével közösen készítettünk. A filmet sajtótájékoztatón mutatták be a Hallássérültek Országos Szövetségében, itt szövetségünk képviselői is megjelentek.

b) Rendszeres munkát végzünk a „Sorstársak” c. műsor társadalmi-szervező bizottságában. Szövetségünk aktuális eseményeiről, megjelenő kiadványairól a műsor szerkesztőjét rendszeresen értesítjük. A „Sorstársak” c. műsorban tevőlegesen közreműködtünk a „Hogyan segítsünk vak embertársainknak” című film szöveggönyvének megírásával, a jelentelek bemutatásával.

c) Luis Braille emléklapok rendezvényeire szövetségünk nemzeti színű zászlót és Braille-óírású könyvet küldött a spanyolországi Malaga városba.

4. A Rokkantak Nemzetközi Évének eseményei

Szövetségünk képviselőt kapott dr. Vas Tibor, majd a későbbiek során dr. Bódi István főtitkár személyében a Rokkantak Nemzetközi Éve alkalmából alakult Nemzeti Szervező Bizottságban. Ungár Imre vak zongoraművész emlékére a Főv. Tanács V. B.-a és a Zeneművészek Szövetsége javaslatunkra emléktáblát helyeztetett el a művész egykori lakóházának falán.

Az Év alkalmából szövetségünk sikerrel szorgalmazta a Magyar Postánál bélyeg kiadását.

Részt vettünk a Rokkantak Napján a Vigadóban rendezett eseménysorozaton (kiállítás, filmvetítés, gálaest).

Az Év tiszteletére rendkívüli számot adtunk ki a Vakok Világa c. folyóiratból, melyben megjelent cikkek az Év jelentőségét méltatják, nemcsak házi de külső vakügyi szakemberek, pedagógusok tollából is.

Jelentős megmozdulásra került sor néhány vidéki városban is a Rokkantak Nemzetközi Éve alkalmából. Szövetségünk Győrben és Siófokon vett részt a Rehabilitációs Napok eseményein.

VIII. KAPCSOLATAINK MÁS SZERVEZETEKSEL

A szövetség szakmai-gyakorlati felügyeletét az Egészségügyi Minisztérium Szociálpolitikai, valamint pénzügyi és vállalatfelügyeleti főosztálya látja el. Segítségnyújtásuk folyamatos.

A Rokkantak Nemzetközi Évében néhány országos hatáskörű szervvel már korábban is meglévő jó kapcsolatunk szorosabbra fűződött. A SZOT-tal, a Főv. Tanáccsal, a Magyar Vöröskereszttel, a Magyar Nők Országos Tanácsával, honvédelmi és belügyi szervekkel épültek ki jó kapcsolatok, ezekről már a beszámoló különböző fejezeteiben szoltunk. Említést érdemel a Főv. Tanács és kerületi tanácsok által eszközölt lakásjuttatás. Lakásra várakozó tagjaink természetesen vannak, a várakozási idők azonban más igénylőkhöz képest rövidebbek.

Jól együttműködtünk a beszámolási időszakban is a társszervekkel, így a Hallássérültek Országos Szövetségével, az év folyamán alakult Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetségével és a Szociális Intézetek Központjával. A Rokkantak Nemzetközi Évének alkalmából a hallássérültek lapjának ez év januári számában több szövetségi dolgozó írt ismertető cikket. A Szociális Intézetek Központjával való kapcsolattartás keretei között tagjaink beiskolázása és munkabahelyezése folyamatosan megvalósult. — A Szociális Intézetek Központja mellett működő szakmai kollégiumot 1981-ben újjászervezték, a szövetség főtitkára a kollégiumnak tagja lett. Folyamatosan figyelemmel kísérjük a vak gyermekek szüleinek 2 megyei szervezetenél: a budapesti és Pest megyeinél valamint Hajdú-Bihar megyeinél megalakult szülői munkaközösségeinek munkáját.

Mint erről korábbi beszámolóinkban is tájékoztattuk a küldötteket, a célvállalatokkal és szövetkezettel, a látássérült tanulókat oktató iskolákkal ugyancsak jól együttműködünk.

X. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

1980 novemberében Prágában tartották meg a szocialista országokban működő szövetségek elnökeinek értekezletét. A magyar szövetséget dr. Solymos Gyula alelnök képviselte, felesége kísérőként utazott vele.

A vakok Összoroszági Szövetségének meghívására — ugyancsak az elmúlt évben — 4 tagú delegációnk vett részt tanulmányúton a Szovjetunióban.

Ez év szeptemberében 4 tagú szovjet delegációt fogadtunk 10 napos időtartamú tanulmányúton hazánkban. A felsorolt eseményekről, látogatásokról a Vakok Világában tájékoztató cikkekben számoltunk be.

A Vakok Jóléti Világtanácsának Európai Regionális Bizottsága augusztusban Párizsban ülésezett. A szövetséget az ülésen dr. Vas Tibor elnök elvtárs képviselte volna, betegsége miatt azonban — röviddel az utazás előtt — ezt a megbízatást le kellett mondania. Itt

adunk tájékoztatást arról, hogy Vas elvtársnak az ERB ülésén — 70. születésnapja alkalmából — odaitélték a Louis Braille aranyérmét. A kitüntetést a Magyar Népköztársaság Külügyminisztériumának megbízásából Vas elvtárs részére átadtuk. Az átadáson Jakab Anna főosztályvezető-helyettes elvtársnő képviselte az Egészségügyi Minisztériumot, az érmet meleg szavak, jókívánások kíséretében nyújtotta át.

Mint más években, a beszámolási időszakban is sok külföldi szakember kereste fel szövetségünket (finnek, románok stb.).

TISZTELT KÜLDÖTT TAGTÁRSAK!

A Központi Elnökség és a szövetség hivatali szervezete a beszámolási időszakban eredmé-

nyesen dolgozott. Néhány kitűzött feladat teljesítése, jórészt objektív akadályok miatt, elmaradt. Ezekre részben a beszámolóban is utalás történt.

Azt reméljük, hogy a Rokkantak Nemzetközi Évére kitűzött feladatok teljesítésével a róluk történő fokozott gondoskodási törekvés nem zárul le, hanem a következő évtized során egyre több területen lehet azt majd napirenden tartani.

Kérjük a küldötteket, hogy a közgyűlésen hozzászólásaikkal, javaslataikkal segítsék az elnökségi testület további munkáját. Az elnökség a beszámoló megvitatását és elfogadását kéri.

Budapest, 1981. október-november

*A Vakok és Gyengénlátók
Országos Szövetségének Központi Elnöksége*

Öregek éve 1982

Az ENSZ az 1982. esztendő-t az öregek évévé nyilvánította, hallottam nemrég a televízió Hét c. műsorában.

Mindannyiunkat foglalkoztat az öregedés gondolata; mi lesz majd, ha megöregszünk, itt is fáj, ott is fáj, hogy kellene kivédeni mindennek a bekövetkeztét, hogyan lehetne az öregséget minél derűsebbé, kiegyensúlyozottabbá tenni. Véleményem szerint kérdéseinkre kielégítő választ kapunk a Nők Lapja 1982/1. számának „Elhárítható-e a korai öregség?” c. cikkében Dr. Weninger Antal tollából. „Az öregség biológiai sorsa minden életnek: hanyatlás, visszaesés, fáradtság. De meg kell különböztetnünk a már beállott öregség befejezett, végleges állapotát az alkonyattól, az öregeedésbe vezető, gyakran tíz-húsz éves folyamattól, a változatos, sokszínű naplementétől. V. V. Frolkisz szovjet tudós „Az öregedés és az életkor” című könyvében ugyancsak ezt írja: „Az öregedést és az öregséget — mint okot és következményt — élesen el kell határolnunk”. Ez a megkülönböztetés egy-

ben útbaigazít kérdésünk megválaszolásában: magát az öregséget elodázni nem tudjuk, de az átmenetet szelídíteni, a vénülés ritmusát fékezni, helytelen életstílusunkat kijavítani, tehát a korai öregséget megelőzni lehetséges.

Sokat írnak ma a „megifjulás” lehetőségeiről gyógyszeres, szérumos, átültetési módszerekkel. Szokássá vált a százévesek faggatása, vallatása, hogy minek köszönhetik kimagasló korukat? A szokványos válaszok azonban nem sokat árulnak el a „titokból”. Tanulmányozták az életkörülményeket olyan országokban, ahol az emberek általában magas kort érnek el. Kiderült, hogy civilizációnk egész sor ártalommal jár, melyektől a természeti népek mentesek. Álifjúságra, lát-szatsikerre nincs szükségünk. Stresszek, gond, bánat, örömtelen élet vénségi nyomot szánthat az ifjú arcon, de a megőrzött „belső ifjúság” birtokában mindenki fiatalabbnak látszik.

Fontos, hogy párhuzamosan ápoljuk külső és belső életünket. Az élet mozgás és lendület, korán meg-

kell szokni a külső és belső edzést, testünk és magatartásunk nevelése útján. A hangszeres művész legyen példaképünk: nemcsak izomtechnika, hanem jellemformáló tartalom. Iránytű a mértékletesség legyen. A mai élet túl gyors, és minden túlzás öregedést szül. De, ha ifjan nem voltunk előrelátóak, még mindig nem késünk el, ha az öregedés első tüneteinek észlelésekor kellőleg áthangoljuk életünket. Jobb későn kezdeni, mint sohasem. A magasabb korúak szelídebben, óvatosabban fogjanak hozzá a reformokhoz. Az ifjú még sokáig élhet egészségtől kényesen kamataiból, az idősebb könnyen emészti magát a tőkét... De nincs ok a kétségbeesésre. A revitalizálás, a felgerjesztés, az öregség késleltetése, elnyújtása a modern gerontológia szerint lehetséges és reális, korszerű feladat. S nem pusztán az élettartam növeléséről van szó, hanem a korai kiesés elhalasztásáról, voltaképp az ifjúság megőrzéséről. A megfiatalítás előbbrevaló az üres évszám-rekordnál.

Ma már tény, hogy sokat tehetünk. A kémiai és gyógyszeres behatásokkal itt nem foglalkozunk, mert ez orvosi feladat. De idézzük

újra V. V. Frolkiszt: „Mindenkinek meg kell találnia az egyénileg legmegfelelőbb életmódot. Még a legelőnyösebb tényezők mértéktelen kihasználása is ártalmas lehet. Az a legfontosabb, hogy tudjunk nem megöregedni. Arra az életkedvre, élnivágyásra gondolunk, amely hozzásegíti az embert, hogy ne hagyja el magát akkor sem, amikor az öregség beköszöntésének objektív és szubjektív jelei már nyilvánvalóan megmutatkoznak.” Az idős korosztály — „kezdő” öregek — ne hallgasson ilyen mefisztói igékre, mint: „Hiszen már jó hatvanas vagy. Mit akarsz még?” Ne higgyenek kalendáriumi számoknak, hanem fedezzék fel elsősorban a jövőt, és ne kérődzzenek a múltakon. Kezdjék el újra óvatosan a testgyakorlást, de kényelmesen, minden megerőltetéstől mentesen.

Ami annyit jelent: ha belső magatartásunk megújul, helyesen változik meg, összhangban az élet törvényeivel, ha gondolatvilágunkat a haladás és fejlődés szelleme hatja át, akkor testileg is átalakulunk, feljavulunk. Montaigne szerint először belül kell megerősödnünk, ha külsőleg erősekké akarunk válni. Hufeland, a mikrobiotika, a hosszú élet apostola meg így ír: „Minél inkább hű az ember a természethez és annak törvényeihez, annál tovább él.” A szürke hétköznap érdekessé válik, csak értenünk kell a megnesemesítéséhez. Hogyan kezdjük hozzá?

Gondoljuk csak át, hogyan csináltuk eddig. Ébredés után első volt a félelem a naptól, a munkától, a kartársaktól, főnököktől, ismerősöktől, a sminktől vagy borotválkozástól, a hideg víztől és egyáltalán mindentől. Egy fölösleges feketekávé következett, majd kényeszerindulás munkába. A hivatalos idő alatt óraszámolás, végül is munka után a felszabadulás sóhaja, majd a holnap rettegése és esetleg pihenés — nyugtatókkal fűszerezve...

Az ilyen csonka élet valóban unalmas. Mégis, ha a külsőn, a dolgok és események változatlanok

is maradnak, ha hozzáállásunk, magatartásunk megváltozik, megújult életbe léphetünk! Ez a titka minden „megifjulásnak”. Az unalom, a szokások, a passzív beletörődés göröngyös dülőlútjai eltűnnek és felszabadulnak, ha megtaláltuk a belső útakat. A korai öregség elhárításának ez a királyi módszere.

Minden életkornak megvan a saját, jellegzetes öröme. Súlyos tévedés pl. a gyermeket még nem elkészült felnőttnek tekinteni és szemmet hunyni a gyermekvilág szépsége, mesés mélysége előtt. A nő emancipáció se jelentsen megérfiasodást, csak politikai-társadalmi egyenrangúságot. A nők hosszabb élete csak tartósabb nőességet, magas korban is érzékelhető bájokat jelentsen. Ne higgyük, hogy érzésvilágunk üdesége elfonynyad, ha kellően ápoltuk. Ismerünk sokakat, akik nyugdíjasan kezdenek festeni (mégpedig kitűnően) vagy zenélni stb. Mindez elnyújtja az ifjúságot anélkül, hogy ezt külön akarnánk. Verdi magas korban még gyönyörű operákat írt, Tiziano remek képeket festett és Szokrateszről is tudjuk, hogy bölcselkedésének ellensúlyozásaként zenére tért át. Mindig új célokat tűzzünk ki!

A nők a változás, a klimaktérium beköszöntekor az öregedés első tünetére gondolnak. Pedig a hősziám elmaradása a termékenység megszüntét jelzi, de egyáltalán nem az öregedés kezdetét. Fogadjuk el önmagunkat olyannak, amelyenek vagyunk, de naponta átlátott hibáinkat és tévedéseinket gyomláljuk. Most először testgyakorlatokkal ismertetjük meg olvasóinkat. A kellő elmélyedéssel végzett testápolás kihat kedélyvilágunkra is. Belső útjaink kiépítése ugyancsak hatni fog egészségünkre, izmainkra, szerveinkre és azok kitűnően működnek legmagasabb korunkig!

1. Lazuljunk el hanyattfekvésben;
2. Minden erőlködést és elfáradást szigorúan zárjunk ki;
3. Minden gyakorlatot a keresztcsont tájékáról, a derekunkból kiindulva végezzünk;

4. A gyakorlatokat lassan, folyamatosan végezzük, a lassított felvételekhez hasonlóan, zökkenő nélkül;

5. A lélegzés legyen természetes, minden erőltetés nélkül;

6. Maradjunk nyugodtak és csak a mozgásokra koncentráljunk. Legfontosabbak a köröző mozgások. Mindegyiket ötször-ötször végezzünk) 1. Terpeszállás, a kéz csípőn. Törzskörzés jobbra és balra, mintha a derekból lendítenénk. 2. A fejkörzés felváltva jobbra és balra. 3. Körzés nyújtott karokkal előre és hátra. 4. Terpeszállásban a has körzése, jobbra és balra tükör előtt, hogy a vállak mozdulatlanságát ellenőrizhessük. 5. A combtöből a két nyújtott láb körzése jobbra és balra. 6. Térdkörzés behajlított combbal. 7. A bokák körzése ugyanígy.

Aki bármilyen okból nem tudja végrehajtani ezeket, az képzeletben gyakoroljon, akár ágyban fekve is. Sebészeti klinikán figyelték meg, hogy ha a láb- vagy kartöréses betegek a megfelelő gyakorlatokat erősen elképzelik, a csont összeforradása sokkal hamarabb következik be, mivel a mozgás végiggondolása megmozgatja az ernyedt izmokat.

Hogy gondolat- és képzeletvilágunk idomítható, a görögök is sejtették. Azért állították fel a tereken és utcákon szobrászalk remekműveit, mert tudták, hogy azok gyakori nézése belső azonulás révén visszahat a testre. S mi még modern tapasztalataink alapján hozzátehetjük: mi sem alkalmasabb az életkedv és életerő felgerjesztésére, mint cirkuszi akrobaták, sportolók produkcióinak, vagy akár a műkorcsolyázás elmélyedő szemlélése, vagyis a velük társuló belső együttmozgás! A tökéletes beleélés különösen lassított felvételeken nézve lehetséges.

Az élet, a természet, a művészet csupa csoda, de nem elég felületesen kóstolgatni őket: csak „megemésztés”, meditáció útján válhatnak belső erőforrásokká.

A zene és minden kellemes hangzás is lehet ilyen erőforrás (pl. er-

dózsongás, patakcso bogás, madárdal, gyermekzsivaj). Ha csak a kalóriákat számoljuk és a vitaminokat nyomozzuk, nem cselekszünk helyesen. A táplálék lelke az íz, a zamat, az étvágygerjesztő illatok — mert ezek híján nincs hatékony emésztőnedv. Együnk kevesebbet, de csak jót! Az idősebbek pedig még kevesebbet és jobbat! Érdekes az a megállapítás is, hogy a periodikus, kalóriaszegény táplálkozás meghosszabbítja az életet. (Hippokratész, a nagy görög orvos a gyakori böjtöt ajánlotta.)

Az illatok jelentőségével ma már sok szaktudományos értekezés és könyv foglalkozik. Az „illat-terápia” fontos lehet. De itt is az időzés a lényeg. Nem elég néhány szippantás a virágillatból, hanem hosszabban kell azt élvezni. Dohányfüst helyett szívjuk mélyre pl. a gyöngyvirág illatát, mert convalarin tartalmánál fogva jót tehet a szívbetegeknek. Egészségesebb a frissen pörkölt kávé hosszas belehelése, mint a méregerős fekete szűrőcsövése.

További, mindenki által elvégezhető gyakorlatok az ún. izometriás feszülések. (Ha izmainkat kísérő mozgások nélkül feszítjük, ezt nevezik izometriának.) Különösen hasznos kozmetikai szempontból az arc és a nyak izmainak megfeszítése. A száj csücsörítése és széthúzása váltakozva, míg lassan tízig számolunk. (A nevetés hasonló hatású.) A fejbőr és homlok izmainak fel- és lehúzása, majd szemkörözés csukott szemekkel. A nyak- és tartóizmok váltakozó feszítése és lazítása. Különösen hasznos a hasizmok behúzása. Ágyban fekve is végezhetőek ezek a gyakorlatok, mindenki maga begyakorolhatja a izomzat külön-külön feszítését. (Minden feszítés tízig számolva történjék.) A végbél záróizomzatának gyakori feszítése és lazítása megátalhatja az aranyér képződését.

A harmadik, rendkívül fontos gyakorlat az önmasszázs. Kezdjük a tarkón, köröző dörzsöléssel 20-szor az óra járása szerint, 20-szor ellenkező irányban. Utána karjain-

kat és lapockáinkat dörzsöljük, majd a mellék alatt a hasat körbekerbe, végül az ülepet és lábainkat. A karokat a váll felé, a lábakat a csípő irányába dörzsöljük. Igen jó gyakorlatok még: a fogak csattogtatása, azaz az álkapcsok nyitása-zárása 30-szor, felső fogor mögött a nyelv mozgatása a fokozott nyáltermelés megindítása (ez egész emésztésünkre kedvező).

A gyakori nyelés (20–25 folyamatos nyelőmozgás) és a bőrfelület tenyérrel való ütögetése, paskolása, akár masszázss helyett. S végül egy légzőgyakorlat, amit naponta kétszer végezzünk éhgyomor-ra: horkolásra beállított toroktartással kényelmesen, a lehető leglassabban végezzük, de csak oly mélyen, amennyire éppen rászorulunk. Az erőszakolt mély légzés egészségtelen!

A korai öregedés leghatalmasabb gátja azonban a derült kedély- és hangulatvilág. Ne fertőzzük gondolatainkat sötét, borulató elképzelésekkel, aggodással és félelemmel. Öntudatunk legyen tiszta, egész lé-

nyünk válják világossá. Tanuljunk meg újra lelkesedni, legjelentéktlenebb teendőink közepette is. Nem a munka unalmas, hanem mi vagyunk unottak. El- és kiborulásokon tüzzön át mindenkor az okosság és józanság fénye, a harmónia és az egyensúly. Legyünk tudatosabban nyugodtak, bátrak és erősek. Igen sokan pihenni sem tudnak, mert nem tudnak kikapcsolódni, átadják magukat gondjaiknak és zaklató gondolataiknak. Együttes testi és lelki ellazulás nélkül az alvás is lehet fárasztó. Rendkívül pihentető úgy szemlélni ismert tárgyakat, fákat, bokrokat — mintha most látnánk őket először! Nem az emlék felidézése a fontos, hanem az újszerűnek meglátása és megtalálása. A friss csodálkozás szellemi egészségünk alapja, az ifjúi érzület titka. Ha pedig néha visszakalandozunk a múltba, válasszunk ki színes és boldogító hangulatokat és ültessük át azokat a jelenbe. Ettől mindennapi életünk megújul, megszépül és eszünkbe se jut megöregedni.”

ASZÓDI LÁSZLÓ ANTAL

I. Rész

Beilleszkednek vagy elkallódnak

Ezúttal egy testvérpár sorsával kezdem történetemet... M. J., a báty nem először van börtönben. Öccse, István az elmúlt telet ólakban, szerszámbarakkokban, az idő enyhültével pedig egy földalatti üregben vészelt át. Amikor a gödörbe költözött, már több, mint két hete nem evett főtt ételt, majd még legalább annyi ideig táplálkozott a hó alól kikapart nyers, fagyott burgonyával, marharépával, elhullott dióval. Tavasz beálltával gyakran fölkereste volt nevelőszüleit, akik tíz éve visszaadták a nevelőotthonnak, mert nem tudták kellően fegyelmezni. Azóta, ha betévedt egykori nevelőszüleihez, azok mindig megfürdették — mert állandóan ragadt a kosztól —, tiszta ruhába öl-

töztették, s kosztot, kvártélyt kapott addig, amíg a család valamelyik ismerőse állást nem szerzett neki.

Közben a báty egy szép őszi nap délelőttjén, amikor a volt nevelőszülők nem tartózkodtak odahaza, felfeszítette az utcai szoba ablakát és bemászott a lakásba. Pénzzel és egy ezer forint feletti értékű táskarádióval távozott. Öccsét mélységesen felháborította bátyja gaztette, s attól fogva szembeszegült testvérével, és nem is egyszer megtépte fivérért, ha összetalálkoztak. István szinte nem akart fogni a bűn. Jóindulatúnak, udvariasnak ismerték meg a falubeliek. Szeretett játszani a nálánál akár tíz évvel is fiatalabb gyerekekkel. Legnagyobb

szenvédelye a kerékpáron való száguldozás volt.

Néha dolgozott is, meglepően nagy buzgalommal, de ez az igyekezte általában nem tartott tovább néhány napnál, egy-két hétnél. A helybeli szemetesekkel szívesen el volt, bár a munka rettentően piszkos volt. Feketéllett mire egy utcában fölszedte az összes, legkülönbözőbb formájú, nagyságú és súlyú hulladékos ibriket, hogy aztán a nyitott platójú lovaskocsikra döntse bűzlő, füstölő tartalmukat. Szerette ezt a munkát a szemetesekkel, mert nem kérdeztek tőle semmit, tisztálkodni sem volt kötelező, s jól ellakhatott az egyik cigány családnál az istállóban, a lovak mellett, az almon, a trágya melegében. Állítása szerint rendesen kapott enni a szemetesektől. Valószínűleg igazat mondott, mert meghízott, amíg náluk dolgozott. Végül is ettől a munkától is elment a kedve. Egy darabig a helybeli fuvarosoknak segédkezett a lovaskocsikat tüzelővel, építőanyaggal megrakni. Máskor, a volt nevelőszülők ismerősei juttatták be valamelyik állami vállalat-hoz, ahol munkásszállón, jó körülmények között élhetett. De egy-két hétnél tovább alig maradt meg az új meg új munkahelyeken. Nem csoda, hiszen számára teljesen ismeretlen volt az olyan fogalom, mint az önfegyelem, a munkafegyelem, az önfenntartás tudata...!

Gyermekkora nagy részét az akkoriban még gyógypedagógiai intézetnek nevezett nevelőotthonban töltötte el, ahol készen kapott mindent. Az élelmezéstől a tisztálkodási lehetőségig, a szórakozásig megteremtették a feltételeket neki és hasonszórú társainak államköltségen. Ő és társai a ruháért, a kosztért, az ágyért, sőt saját közvetlen környezetükért, a hálószobák tisztaságáért semmit sem kellett, hogy tegyenek, mindent elvégeztek helyettük az otthon alkalmazottai. És amikor kikerültek 16 évesen az ÉLETBE, s a szerencsésebbek el tudtak valahol helyezkedni, a pénzüikkel sem tudtak bánni, mert hát arra sem tanították őket!

Ahol mégis sikerült egyiknek-másiknak megragadnia és jobb érzésű vezetők segítettek pénzüket beosztani, ott meg a munkatársak állandó gúnyolódásai, otromba ugratásai gáncsolták el őket a beilleszkedéshez vezető úton.

Gondolom az olvasó rájött az eddigiek alapján, hogy értelmi fogyatékos fiatalokról szól írásom. Nyilván föl is vetődött a megrázó képsorok nyomán a gondolat az olvasóban, hogy valamennyi értelmi fogyatékos fiatalra az a sors vár, ami a két M. testvér osztályrészeül jutott. Nos, ezt a kérdést vizsgálom jómagam is mintegy hét éve, egy Pest megyei gyógypedagógiai intézetben végzett rendszeres megfigyeléseim alapján. Valójában vagy húsz évvel ezelőtt jártam először Gyömrőn, a volt Teleki kastélyban, amelyet 1968-ban kezdtek el államköltségen helyreállítani, hogy a Pest megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága Kisegítő Iskoláját és Nevelőotthonát rendezzék be ott. A már működő intézményben, kimondottan sajtómunkához szükséges információgyűjtés miatt 1974-ben jártam először alkalommal, az akkor még kisegítő iskola foglalkoztató és nevelőotthon igazgatójánál, Cserháti Györgynél. Az igazgató tájékoztatása révén megismerkedtem az intézmény belső életével, az inbecilis és debilis értelmi fogyatékos gyermekek gondozásának, nevelésének mikéntjével. Ám, a leglényegesebb kérdésre akkor még nem kaptam, nem kaphattam meg a választ.

Az intézetből kikerülő fiatalok utógondozásának lehetőségeit firtattam.

Hét év nagy idő. Azóta sok változáson ment át a kisegítő iskola és nevelőotthon. A mostani igazgató, Végh Sándor a következőket mondta el, a hét esztendő óta függően lévő kérdésem megválaszolására előtt, mintegy előzetesként.

V. S.: A kisegítő iskola és nevelőotthon 205 férőhelyes. Jelenleg

körülbelül 120 gyermek állami gondozott, s 80 a családban élő. Három foglalkoztatóban és tizenegy kisegítő iskolai osztályban 16 szakképzett pedagógus, 8 nevelőtanár, 18 gyermekfelügyelő, valamint egy dajka és két ápolónő foglalkozik az iskolában és az otthonban a gyerekekkel. (Időközben megszűnt a foglalkoztató a gyömrői intézményben, s csak a kisegítő iskola és nevelőotthon maradt meg.) Az ellátás, a szórakozás, a kulturális lehetőség magas szintű. Az oktatás egyedi színvonalra fejlődött, ugyanis a gyömrői kisegítő iskola az egyetlen az országban, amely az alsó fokú oktatást, az úgynevezett EFR/79-es Elektronikus Feleltető Rendszer felhasználásával folytatja. Ez a feleltető gép nem csak vizsgáztatni, gyakoroltatni és ellenőrizni tud, hanem helyesbíti is a tanuló válaszát, ha szükséges.

Az oktató-feleltetőgép a GELKA Integrál Szocialista Brigádjának jóvoltából készült el társadalmi munkában, s 1981. március 14. óta megbízhatóan üzemel. A gyerekek tanulmányi eredményében máris mutatkoznak az első kedvező tapasztalatok. Egyébként a gép eszmei értéke mintegy 250 ezer forint, de csupán az összeg öt százalékába került a gyömrői intézménynek. A gelkások társadalmi munkája mellett a gép létrehozásában nem kis szerepe volt Venczel Jánosnak, a pedagógus KISZ-titkárnak, aki szakmai és műszaki igényeit vitte át a gépre.

— A csepeli Kisegítő és Továbbképző Iskola az 1980—81-es tanévre nem fogadta el a kisegítő iskola 8. osztályát végzett fiatalok jelentkezését a szakmunkásképző iskolába, így ez az utógondozási forma idén nem létezik. Mi van helyette? — kérdeztem.

V. S.: A gyerekek tanulmányaik befejeztével természetesen nincse-

nek szabadjára engedve. A családban élők visszakerülnek a szülőkhöz, vagy ha szerencsénk van, akkor valamelyik szakmunkásképző iskola elvégzése után jutnak haza. Az állami gondozottakat általában el tudjuk helyezni, a fiúkat az építőiparban (Pilisvörösvárott tanulnak), a lányokat a könnyűiparban, (például a Pamutnyomóipari Vállalatnál). Akik alkalmatlanok az eddig említett munkakörök betöltésére, azokat visszahívja a pomázi GYIVI (Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet), s ők valahogyan másképpen gondoskadjanak róluk.

Némi bizonytalanság is kiéreződött az igazgató szavaiból, amikor a gyömrői intézmény lehetőségeiről kérdeztem, valósággal elszomorodott. Külön hangsúlyozta, hogy a kisegítő iskola 8. osztályát kijáró, vagy egyáltalán tőlük 16 évesen elkerülő gyerekek magánéletéről, elhelyezkedési vagy megélhetési gondjairól nem sokat tudnak, s nem csak azért, mert nem feladatuk, de azért sem, mert nem kapcsolódhatnak be a fiatalok életútjának közvetlen figyelemmel kísérésébe, mert nincs joguk ahhoz, hogy fölkeressék őket munkahelyükön vagy a szállón, s információt kérjenek róluk, netán éppen tőlük, az érdekeltektől. A kapcsolat mindössze annyi, hogy majdnem minden évfolyamból vissza-visszatérnek a volt diákok látogatóba Gyömrőre. De az öt-hat évvel ezelőtt végzetek már kevésbé járnak vissza, hiszen ők 20–22 évesek, s messzire sodorja őket az élet valamikori otthonuktól. Emelkeikben is eltávolódhattak, már csak azért is, mert sokan szegénylik a kisegítő iskolai „múltat”. A régebbiek közül sajnos csak egy-két olyan neveltjükéről tudnak a tanárok, akiknek sikerült beilleszkednie környezetébe. Van, aki családot alapított. Egyiküknek mostanában volt az esküvője.

(Folytatjuk.)

BUDAPESTI TELEFONOK

Miért kapcsol, ha nem kapcsol?

ALKÖZPONT, MELLÉKÁLLOMÁS — SZÁM, NÉV

(Megjelent az Esti Hírlapban, 1982. januárjában.)

Ha van valami, ami Budapesten gyakran okoz bosszúságot, akkor az a telefon. A pesti telefonnal kapcsolatos mérgeledésnek ezernyi a változata. A legfőbb baj az, hogy nincs elég telefon, a másik, hogy beázik vagy elvágják a kábelt. Ám van a bosszankodásnak egy olyan forrása is, amiről keveset beszélünk, és ez a telefonközpontok kezelőinek magatartása.

Értékes percek

Az lenne a természetes, ha hívásunkra egy-két csengetés után máris jelentkezne a hívott központi szám, vagy ahogyan a postások mondják, az alközpont. Ilyenkor másodpercek alatt létrejön a két telefonállomás közötti kapcsolat. Ám sokat bosszankodunk, ha értékes másodperceket, perceket várunk, különösen akkor, ha nyilvános távbeszélő állomásról próbáljuk elérni a hívott számot — de a központ nem jelentkezik, vagy foglaltat jelez a készülék. Az is borsot tör az orrunk alá, ha a központ kezelője nem a vállalat nevével vagy az intézmény megszokott telefonszignáljával jelentkezik. Vagy ha mégis, és kértük a mellékállomást, de az éppen foglaltat jelez, a központos nem jelentkezik vissza, nem siet segítségünkre.

A szó szoros értelmében milliárdokat jelent a telefonközpontok kezelőinek magatartása, szakszerű munkája. Ennek igazolására elegendő csak egyetlen adat: a magyarországi távbeszélés összforgalmának 54 százalékát az alközpontok bonyolítják le. Nem mindegy, hogy mennyi idő alatt, milyen gyorsan, milyen figyelmesen jelentkezik a központ kezelője. Budapesten jelen-

leg több mint háromezer-háromszáz alközpont működik mintegy harmincezer fő áramkörrel, kétszáz-negyvenezer mellékállomással.

A fővárosi telefonforgalom hatvan százalékát ezek a berendezések végzik, tehát főleg hangszilyozni, hogy mennyire fontos az alközpontokban dolgozók szakmai felkészültsége, körültekintő, pontos munkája. Persze az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a telefonközpontosok munkája nehéz, nagy figyelmet, pontosságot követel. Állandó odafigyelésre, gyors kapcsolásra van szükség ahhoz, hogy az alközpontok forgalma zavartalan legyen. Mert a vállalatok, intézmények munkáját is meghatározza: drágítja vagy olcsóbbítja az információ áramlásának gyorsasága.

Próbahívás

Mit lehet tenni? Amit a posta elkezdett: próbahívásokkal felmérést végez, vizsgálatokat, ellenőrzéseket tart egyes alközpontoknál. Arra kíváncsiak, hogy a hívás után milyen a jelentkezős gyorsasága, szabályos, vagy sem. Vagyis van-e neve a központnak, mennyire körültekintő a telefonközpontos munkája, figyelemmel kíséri-e a kapcsolást. Milyen a magatartása, mennyire udvarias. Mindezek alapvetően fontos összetevői a gyors telefonközpontos munkának. Az eddigi vizsgálati eredmények azt bizonyítják, hogy a szakképzett telefonközpontosok legtöbbször ezzel tisztában is van, és ennek megfelelően igyekszik végezni munkáját. Ismeri a vállalat, az intézmény szervezeti felépítését, az ott dolgozók nevét, és tudja, hogy ki, melyik mellékállomáson található. Természetesen

nem várható el senkitől — különösen a nagyvállalatok telefonközpontjaiban dolgozóktól —, hogy mindenkit ismerjen. Ezért van szükség a naprakész állapotban levő házi telefonkönyvre, illetve a regisztrált füzetre.

A gyors kapcsolást segíti az is, ha a vállalatok dolgozóinak is jól szerkesztett házi telefonkönyve van. Ez esetben a központ közreműködése nélkül közvetlenül hívhatják egymást.

Nem igazi takarékoság

A posta rendszeresen szervez tanfolyamot az alközpontkezelők részére, ahol elsajátíthatják munkaeszközük fortélyait, és egy-egy berendezés kapcsolástechnikáján kívül megismerhetik a postai szolgáltatásokat, valamint azt is, hogy miképpen lehet azokat a telefon segítségével igénybe venni. Saját kapcsolatteremtési lehetőségét rontja az a vállalat, ahol túlterhelik, vagy más jellegű munkával is megbízzák a telefonközpontost. Előfordul, hogy az ő dolga a telex, a fénymásoló kezelése, bizonyos adminisztratív teendők ellátása, vagy éppen a portai szolgálat.

Az is rosszul értelmezett vállalati takarékosági szemlélet, ha telefonjaikat a távhívásból kizárják, ha a távolsági beszélgetéseket továbbra is az alközpont kezelőjére bízzák. Így az alközpont kezelője kénytelen a vidéki vagy a külföldi kapcsolási számokat felhívni, annak jelentkezését megvárni, majd a hívó mellékállomására kapcsolni. Közben az érkező hívásokat nem fogadja önhibáján kívül, a központ forgalmában torlódást, a hívó személynek pedig bosszúságot okoz.

Sokat panaszkodunk a nélkülözhetetlen telefonra; ha sokára kapunk tárcsahangot, ha mással beszél a hívott szám, vagy ha éppen mellékapcsol a központ. Kevesebb méreggel is lehetne.

(Békés)

A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK SZAKCSOPORTJÁNAK HÍRADÓJA

Az angliai vakvezető kutyák története

A kutya évezredek óta az ember hűséges társa. Ebben a hosszú történelemben a legszebb fejezet alig ötven évvel ezelőtt indult. Angliában 1931 nyarán indult meg a kiképzés Cheshire megyében. Az úttörőknek anyagi alapjuk nem volt, de hallatlan lelkesedéssel és kitartással rendelkeztek. Legfőbb támaszuk egy amerikai hölgy volt, aki Svájcban és Amerikában már megszervezte a vakvezető kutyakiképző iskolákat. 1931. októberében a cheshirei oktatóközpontból hazatért első „kutyás vakok” példája egy olyan mozgalmat indított el, amelynek nyomán a későbbiekben sokezer kutya lett segítőtársa a vakoknak. Ez elsők között volt Allen Colwel, aki Flesch nevű kutyájáról a következőt írta: „Flesch forradalmasította a házon kívüli életemet”. Ez a mondat később szinte szállóigévé lett.

Az angol kutyakiképző mozgalom hosszú és küzdelmes utat tett meg 1931 óta. Először megszervezték a kutyák nevelését, sétáltatását, a fiatal állatok nevelését családoknál. Az induló anyagi bázist 300 önkéntes adomány alkotta.

Furcsa, hogy ilyen sokáig váratt magára Angliában, hogy a kutyákat vakvezetésre is tanítsák. Pedig már régen is sokszor jelent meg együtt a vak és a kutya az az irodalomban és a művészetekben. Már 1812-ben egy vakoknak frott tankönyv is megemlékezik erről.

Az első világháború után történt, hogy egy németországi kórházban, a parkban egy orvos vak betegét kénytelen volt egyedül hagyni. Kutyáját hagyta beteg mellé. Amikor visszatért meglepetve és meghatva látta, hogy kutyája hogy viselkedett, hogy segítette, védelmezte betegét. Ez adta neki az alapötletet, és ezután komoly kísérleteket és próbákat folytatott, hogy a kutya mi módon segíthetné a vak embert mindennapi életében. 1923-ban alakult meg. Potzdamban vakvezető kutyakiképző központ. Tíz éven belül több ezer kutyát képeztek ki ilyen célra. Erre az iskolára figyelt föl egy kutyákkal foglalkozó amerikai hölgy, Mrs. Dorothy Herison. Rövidesen nagy erővel kezdett a vakvezető kutya oktatáshoz 1927 októberében az amerikai Vasárnapi Újságban cikket írt erről. Ez a cikk került egy fiatal amerikai vak kezébe, és ez teljesen megváltoztat-

A képen Washtenheim István sors-társunk, a Somogy megyei szervezet Nagyatádi Körzeti Csoportjának elnöke látható

ta életét. Moris Peck ezt írta: az ötcentes újság nekem milliókat ért. Megváltozott teljesen az életem. Azonnal felvette a kapcsolatot a cikk írójával. Azt írta levelében: „Szeretnék egyet az Ön által kiképzett vakvezető kutyákból. Sok ezer ember szeretné, hogy ne kelljen másoktól függenie. Ha Ön segít nekem, én segítek sok ezer sors társamnak.” Néhány hét múlva Moris Peck Baghy nevű kutyájával hazatért Amerikába és így ő volt az első, aki vakvezető kutyával járt. Az elért eredmények láttán Mrs.

Dorothy Herison előbb Svédországban, Veiveyben, majd Amerikában állított fel „Látó szemek” néven vakvezető kutyaképző iskolát. Egész életét és vagyonát e célra áldozta fel. Sokat utazott, sok országban tartott ismeretterjesztő előadásokat. 1930-ban jelentek meg cikkei az angol sajtóban is. Sok kutyával foglalkozó személy figyelt fel a cikkekre, összeköttetést teremtettek vele. Segítségül oktatót küldött Angliába, hogy tanulják meg az oktatás módszerét. Az indulás sok nehézségbe ütközött. Az 1931-es év az is-

kola és terület megszervezésével telt el. Később felvették a kapcsolatot az angol vakok szövetségével. Anyagi alapjukat különböző adományok és alapítványok képezték. Áldozatos munkájuk eredményét az egymásután megalakult iskolák mutatják: Cleve Ház, Exeter, 1950.; Nuffield Ház, Boltin, 1961.; Princess Alexandra Ház, Forfar, 1965.; Folly Court, Wokingham, 1977. és végül a hatodik kiképző központjukat az idei évre, 1982-re tervezik munkába állítani.

Hírek külföldi vakvezető kutyaiskolákról

Az angol vakvezető kutyakiképző központi iskola vezetője, B. C. Carvel úr kimerítően válaszolt szakcsoportunk levelére, ebből sok érdekeset tudunk meg az angliai helyzetről.

„Angliában nagy szükség van vakvezető kutyákra — írja levelében — sok az igénylő. Jelenleg kb. 3 ezer vakvezető kutya dolgozik. 1981-ben 500 betanított kutya átadását tervezték. Nagy gondot okoz

nekünk a kérelmezők kiválasztása. Információinkat három oldalról gyűjtjük be: a Szociális Munkálatók Szakszervezetétől, a Mobilitytól és a szakorvosoktól. A kérelmezőnek a központba beérkezett iratait a lakóhelye szerint illetékes kutyakiképző iskolába küldik további intézésre. Ezen iskolából kimennek a kérelmező lakására és munkahelyére, hogy a látogatással további információkat nyerjenek. A körültekintő és sokoldalú adatgyűjtés után a központ dönt az elfogadásról, vagy az esetleges visszautasításról. Ha úgy döntenek, hogy alkalmas a sorstárs a kutyával való közlekedésre, egy négyhetes intenzív oktatásra

kap behívást, de erre általában tizenkét hónapot kell várni.

Nagy súlyt fektetünk arra, hogy az igénylő fizikailag, pszichikailag alkalmas legyen a vakvezető kutyával való közlekedésre. Részletes orvosi vizsgálat alapján tájékozódunk az igénylő hallási képességéről, képes-e kutyáját hang után kontrollálni, milyen a tájékozódó képessége, egyensúly érzéke, általános fizikum, hogy képes-e a kutyával való közlekedés néha komoly igénybevitelére is.”

Levele végén Carvel úr örömeinek ad kifejezést, hogy újabb híreket hallhatott a magyarországi vakvezető kutyakiképzésről, sok sikert és eredményt kívánt munkánkhoz.

Vak szerzők prózai alkotásai
TÓTH ENDRE

A barlang

(Az 1978. évi Irodalmi pályázat első díjjal jutalmazott pályaműve.)

Don úr egyszerre valami tompa derengést vett észre maga előtt. Még nem tudhatta, vajon a külső világból szűrődik be a fény, a fo-

lyosó végét jelezve, vagy csak a szeme káprázik. Aztán amikor közelebb ért, kiderült, hogy az egyik üregből jön a viláosság. Sovány ember ült a földön törökülésben és egy gyertya lángjába meredt, amely majdnem tövig égett. Don úr örült is, meg nem is. Az idegen talán jártas itt a barlangban, nem úgy mint ő, és a segítségére lehet, viszont megzavarta a teljes magányosságnak azt a kellemes érzését, amelyhez hasonló eddig még sohasem tapasztalt. Puhatalpú cipőjében ugyan elmehetett volna

az üreg bejárata előtt, de valami arra készítette, hogy mégis jelentkezék. Köszönt az idegennek. Az, csendre intve, felemelte az ujját.

Míg ideért a sötétben alig gyújtott gyufát. Enyhe légáramlást érzett, amely csak a külső világból eredhetett és tudta, ha a légvonattal állandóan szembe halad, ki kell jutnia a barlangfolyosóból. Csak azért csinált néha világságot, hogy gyönyörködjék a látványban, amely körülvette.

A sziklafalakat köröskörül apró kráterek, barázdák és dudorok borították, ezek még ráadásul különböző színekben pompáztak, Don úr furcsa absztrakt tárlaton érezte magát. A látvány domborművű térképre emlékeztette volna, ha a színek valamilyen módon összefüggnek a kráterekkel és a barázdákkal. Soha nem látott ehhez hasonlót. Gyönyörködött? Vagy csak kíváncsiskodott? Nem tudta volna megmondani. De néha meg-megállt, és amíg egy szál gyufa el nem égett, bámulta a falakat. Üregek mellett is haladt el, amelyekben, ha bevilágított, a látvány ugyanaz volt, mint a folyosón. De kitartóan folytatta útját, a légáramlattal szemben, hogy kijusson a külső világba. Nem tudta mennyi ideje haladhat. Olyan nagy volt a csend és a nyugalom, amely körülvette, hogy időérzéke megszűnt működni.

A sovány idegen előtt a gyertyacsonk lassan pislákolni kezdett, aztán teljesen kialudt.

Don úr arra gondolt, hogy valamit mondani kellene, de nem jutott az eszébe semmi. Ám hallotta, hogy az idegen a sötétben feláll, és közelebb jön. — Tessék belépni — mondta.

Don úr tétovázva indult, aggódott, hogy nekiütközik az idegennek. Az, azonban megfogta Don úr karját, és a szobányi barlang közepére vezette.

— Ön rendkívül jártasnak tűnik itt — nyögte ki nagynehezen Don úr.

— Hogyne, időm nagyrésztét mindennap itt töltöm.

— Az ábrákat és a dudorokat szemlélteti a falon?

— Szó sincs róla. A fénybe nézek. A gyer-
tyalángba.

— Az mire jó?

— Mikor kilobban a fény, sokkal mélyebb lesz a sötétség. Még nem tapasztalta?

— Na igen — mondta Don úr — de ezt akár otthon is megtehetné.

— Persze, csakhogy a csend! Ezek a szeszélyes művű falak olyan akusztikát biztosítanak, hogy ilyet nem lehet találni máshol seholsem.

— Igaza van. — mondta Don úr minden meggyőződés nélkül — de azért már nézegette ezeket a mintákat. Nem?

— Természetesen.

— Mondja. Valami természetes vulkáni képződmény ez itten? Vagy esetleg mesterséges dolog?

— Mesterséges, és nem képződmény, hanem írás. Közlés. Üzenet. Gondolja ahogy akarja.

— Na persze ilyen szempontból nem tanulmányoztam — mondta Don úr — de azért furcsa. Ehhez hasonló írást még sohasem láttam. Mik a betűk tulajdonképpen? A domborulatok, vagy a színfoltok?

— Is, is. Ha volna maradék gyertyám, magyaráznék egy kicsit.

— Van gyufám. Gyújtsak? — és az idegen a lobbanó gyufa fényében már kezdte is.

— Nézze, ott van az a hozzávetőleg téglalap-alakú fekete folt. Most egyelőre hagyjuk figyelmen kívül a domborulatokat, persze nem egészen téglalap, de induljunk ki ebből. Ha szabályos lenne, azt jelentené: Varjú.

— Szóval nem betű, hanem valami ideogram-féle.

— Mondjuk — hagyta rá az idegen. De nézze, a bal sarka lefelé hajlik. Ilyen módon a jelentése: Kificamodik. Ezenkívül, a jobboldalán van egy kiszögélés, majdnem pontosan háromszög alakú. Ha ezt is tekintetbe vesszük: Kút az ösvény mellett.

— Kissé bonyolultnak tűnik.

— Hogyne. Rendkívül bonyolult. Alig megtanulható. A tehetségesebbek tizenöt, húsz évig kínlódnak vele. Magam, mondjuk közepes tehetséggel, harminc év alatt sajátítottam el. Most már tökéletesen értek minden közlést. — A gyufa közben kilobbant, de az idegen folytatta: — Na de hozzá kell tennem, vannak olyan kollegák, — ezt majdnem suttogva

mondta — akik már hatvan, sőt az egyik már hatvanhárom éve tanulja, és még... hajaj...

— Te jó Isten! — mondta Don úr — Ennyi időt tölteni itt a barlangban?

— Itt a barlangban másképp telik az idő, mint a külső világban.

Egy darabig hallgattak. — Nos a téglalapot már elmondta — szólalt meg Don úr — de hogyan tovább? Hogyan kell olvasni? Vízszintesen? Függőlegesen?

— Bármilyen irányban lehet haladni, tetszés szerint. Vízszintesen, függőlegesen, parabolikusan, hiperbolikusan, mindenhogy van értelme az írásnak, sőt több értelme is van. Körbe-körbe is lehet haladni. De ezt persze már csak mesteri fokon.

— Van még gyufám. Volna kedve olvasni?

— Kérem — mondta az idegen. Mikor fellobbant a láng rögtön belekezdett: — A nagy madár, csőrében az olajjával, lassan a nádas felé közeledett, és a gallyal aláhullatta. Várták már itt? Nem? Ki tudhatná azt? Nagy nyüzsgés keletkezett a függélyes nádszálak között. Hogy kik mozoghattak, nem lehet tudni. De nem is érdemes. Mert tudni csak azt érdemes, amit... — A gyufa sajnos kilobbant. Pedig Don urat nagyon érdekelte volna, mit érdemes tudni. — Mondja — szólalt meg — nem lehetne ezt közlést, vagy üzenetet rendes írásba áttenni, hogy mindenki számára érthető legyen?

— Az idegen felnevetett. — Ember! Hát nem érti? A közlés olvasási számainak lehetősége végtelen. Illetve, a konjugációk és deklínációk végtelen száma miatt, végtelenszer végtelen. Egy ilyen közepes nagyságú barlangból, egész könyvtárnyi könyvet lehetne írni. De miért? Meg kell tanulni az írást, és lehet olvasni. De hát miért kellene olvasni?

— Hogyan? — lepődött meg Don úr — Ön nem szokott olvasni?

— A tanulás hosszú évei alatt, a közlések nagyrészt az ember elsajátítja. Aztán nem marad idő; itt a sötétben, csendben ülve a koponya belső világára kell figyelni. Nem érti? Erre való ez az egész barlangrendszer. A sötétség és a csend. Ez a lényeg. Itt meg tudja fogalmazni az ember, a saját barlangját. Én is azt csinálom éppen. — az idegen egy darabig

hallgatott aztán folytatta — Nevetséges. Áttenni mindenki számára érthető írásba? Hát van olyan egyáltalán? Na, meg aztán gondoljon arra is, hogy ez a barlang nem csak egy közlés, hanem folytatása a többi közléseknek. Azoknak, amelyek a folyosón és a többi barlangokban vannak. Minden üzenet összefügg. Egyik a másiknak a folytatása. Hogy hasonlaltal éljek, az én koponyám belső világának a folytatása. Vagy fordítva. Ön kérdez, és ezzel az én világom függvényévé válik az ön világának. Akár válaszolok, akár nem, ön mindenképpen kérdezett, és emiatt már függünk egymástól. Ugyanígy függenek egymástól a barlangok, a folyosó, minden. Annyi az üzenet, hogyha csak egyetlen egyszer mennék végig a folyosón, és, mondjuk, csak vízszintesen olvasva a közlést, akkor is több évig tartana, míg végig érnenék rajta. Nem, nem uram. Egyetlen a teendő. Megtanulni az írást, aztán meg kell csinálnia mindenkinek a saját barlangját.

— Ne vegye tolakodásnak — szólalt meg Don úr — az ön barlangja készül?

— Hogyne. Haladok vele. Na persze a részletek finomsága... de sajnos most mennem kell.

— Nagyon siet? — kérdezte Don úr — Nem tudna esetleg még egy gyufányit olvasni?

— Hát annyi időm még van. — mondta az idegen.

A gyufa sercent, és az idegen kezdte: — A fekete ballusztrád a terasszal együtt megdőlt, és az iszapba süllyedt. Oszlopai között halak cikáztak. A virágtartó edényben, hibiszkuszok helyett, hidra tanyázott, öt széttárt karjával tagadva azt, hogy egy síkon, a kiemelt irányok száma négy lenne. A palota óriási tölgyfa-kapuja kidőlt sarkaiból. A ráakódott moszattól sikamlóssá vált. Néha buborékok szálltak a vízben fölfelé, mint apró vidám üzenetek, innen a vízalatti csend bölcs világából. Egy pillér, a kataklizma következtében derékba tört, a törés két széle, mint hatalmas száj ásitott. Vonzó ez a világ a maga titokzatosságával, de mégis... — sajnos ez a gyufa is végigégett.

Don úr szórakozottan engedte, hogy az idegen kézenfogja és elinduljon vele a sötétben. — Jöjjön! Kivezetem a külső világba. —

Megindult, de ami a legjobban meglepte Don urat, nem a légvonattal szemben. Ám ahogyan az idegen a kezét fogta, valami sajtóságos biztonságot érzett. Nem találta a megfelelő kifejezést erre az érzésre. De elgondolkodva rajta, az ábráját már látta kirajzolódni. Egy narancs-sárga háromszög. Hogyan lehet ezt kimondani?

Mit is mondott az idegen? Közepes tehetség-

gel harminc év? Hiszen akkor még volna ideje! Ha többre nem is, talán egy ökölnyi barlangra. És benne lenne ez a háromszög. Mit jelenthet?

Talán: Lehetőség.

Talán: Reménység.

Talán: Esetleg.

Talán: Talán.

DÉNES JÓZSEF

Sakkhíradó

Múlt év november végén befejeződtek az 1981. évi csapatbajnoki küzdelmek. Mindhárom csapatunk nagyon gyengén, mélyen a várakozás alatt szerepelt. Az elmúlt év nagyon kevés sikert hozott a szakosztálynak. Az eredmények láttán nagyon nehéz magyarázatot találni a visszaesés okaira. Hisz nagyjából ugyanazok a játékosok alkották a csapatokat, akik korábban is játszottak. Az viszont kétségtelenné látszik, hogy a múlt év eleji viták, a szakosztály vezetésében menetközben bekövetkezett személyi változás, edzőcsere, — Molnár István mester helyett dr. Földi József mester látja el a feladatot most a szakosztálynál — mindezek a körülmények sakkozóink többségénél a játék intenzitásában, a lelkesedésben, a felelősségérzet vállalásában gátló tényezőként jelentkeztek. Röviden szólva: kissé szétzilálódott a szakosztály.

Itt a legfőbb ideje, hogy a szakosztályvezetés, az edző, a sportkörü vezetőik — a sakkozók lelkes támogatásával — rendezzék soraikat.

Természetesen minden szakosztály életében bekövetkezhet hullámvölgy. Ilyenkor kell nagyobb erőfeszítést tenni, a sakkszeretetet megszorozni, hogy az elkövetkező években is hasonló sikereket érjen el a szakosztály, mint az elmúlt több mint harminc év során. Reméljük, hogy az 1982. év a kibontakozás éve lesz!

Ezek után lássuk a számszerű eredményeket. Budapest I. osztályú csapatbajnokság végeredménye:

1. Medicor 88;
2. Selyemkikészítő 80,5;
3. Vízügyi Igazgatóság 75;
4. VBKM 73,5;
5. Erzsébeti Spartacus 71,5;
6. Belker 68;
7. Kőbányai Lombik 66,5;
8. MOM 63,5;
9. BHG 60;
10. Volánbusz 57,5;
11. Vakok Wesselényi SK 51;
12. ÉLGEP 29 pont.

Tehát kiesett csapatunk (a két utolsó) a Budapest I. osztályú bajnokságból. Ebben az évben egy osztállyal lejjebb, a II.-ban játszik.

Csak remélni lehet, hogy a bajnoki fordulók sikeres vétele visszaadja az elveszett önbizalmat játékosainknak.

A VII. kerületi első osztályú csapatbajnokság végeredménye:

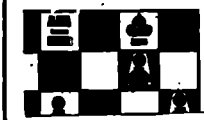
1. Bp. Spartacus III. 75;
2. VOLÁN II. 66,5;
3. IKARUS II. 60,5;
4. Szolgáltató Spartacus II. 54;
5. XVII. ker. Lakóhelyi SE 51,5;
6. Terézvárosi IKV 51;
- 7—8. BKV Előre III. Művész SE 50,5;
9. Vakok Wesselényi SK II. 42,5;
10. Elektronika 29,5 pont.

Hogy mást ne mondjunk, második csapatunk is zárt már jobbévét!

Az V. kerületi un. „hétköznapi” csapatbajnokság végeredménye:

1. ÉVM 47,5;
2. Postás 42,5;
3. VIZÜGY 42;
4. Siketek 30,5;
5. Hídépítők I. 28;
6. MÁV Igazgatóság 27;
7. Főv. Kefe- és Seprűgyártó V. 26;
- 8—9. Hídépítők II. MÉLYÉPTERV 24;
10. MALÉV 21,5;
11. Vakok Wesselényi SK III. 9. pont.

Harmadik csapatunk mentségére szolgál, hogy részükre ez a mezőny valóban erős volt, de azért ennyire...

Búcsúzunk tőletek...

Lapunk más helyén Németh Tamás részletesen méltatta az elhunyt Zichó József zenetanár, sakktársunk pályafutását. Ennek ellenére mi, sakkozók nem mehetünk el szó nélkül e tragikus hirtelenséggel bekövetkezett szomorú esemény mellett.

Csak megerősíteni tudom Németh Tamás gondolatait, miszerint Zichó József elhivatottságot érzett a vak emberek életének szebbé, teljesebbé tételére. Ebből a nemes érzésből fakadt az a tudatos elhatározása is, hogy a vakok részére megszervezi a versenysakkozást. Ő maga is szenvedélyesen hódolt e játéknak; sakkozási pályafutásában II. osztályú minősítést ért el. Az iskolai sakkelet megteremtése után, 1950-ben 12 sakkozni tudó sorstársunk részvételével megalakította szövetségünk sakkcsapatát, 2 évvel később a sakk szakosztályt, melynek haláláig — kisebb kihagyásokkal — mindvégig harcos tagja volt. Sportkörünk elnökségének több cikluson keresztül tagja volt. Nem kívánok a több mint 30 éves múlttal rendelkező szakosztály eredményeire részletesen visszatekinteni, de azt nyugodt

lélekkel mondhatom, oroszlánrésze volt Zichó sakktársnak abban, hogy ma mesterjelölt, I., II., és III. osztályú sakkozók vannak, sakkolimpiákon vehettünk részt (két alkalommal ő maga is tagja volt a csapatnak), egyéni világbajnokságokon képviseltethettük színeinket, levelezési olimpiát nyertünk, különböző szintű csapatversenyeken szereplünk sikerrel stb, és hogy versenyszerűen vagy szabadidősportként több százán sakkoznak vakok ma hazánkban. A sakkjátékot is teljes emberként művelte.

Munkássága, érdeklődése a sakk iránt még sokáig hiányozni fog. Egy alkotó, irányt mutató ember hagyott itt bennünket.

Emlékét szeretettel megőrizzük!

Alig ocsúdtunk fel a döbbenetből, kaptuk az újabb szomorú hírt: Miskey József szövetségünk tiszteletbeli, örökös tagja, a Wesselényi Sportkör pártoló tagja, hosszú, súlyos szenvedés után életének 79. évében, 1981. december 11-én elhunyt.

Megrázó volt e két sokra becsült személy halálának időbelli közelsége. Hiszen Zichó József 1950-ben Mis-

key Józseftől, a Magyar Dolgozók Országos Sakkszövetségének társelnökétől kapta a legtöbb megértő támogatást a látók részéről ahhoz, hogy a vakok bekapcsolódhassanak az általános versenyéletbe. Ez nem volt könnyű. Sok előítélettel kellett megküzdeni. Szerencsére Józsi bácsinak nagy tekintélye és befolyása volt mindenkor a magyar sakkéletben.

Pártolólággal állt ki mindig érdekeink mellett. Ragaszkodása hozzánk (és viszont) haláláig elkísérte. Nagyon szerette a vakokat. Nem sajnálta értük a fáradságot. Bármikor rendelkezésünkre állt tanácsaival, segítségnyújtásával. Magas állami kitüntetések mellett tulajdonosa volt a Braille-émlékremnek is.

1964-ben vettünk részt első alkalommal sakkolimpián. Nagy örömmel kísért el a csapatot az NDK-beli Kühlungsbornba. Mint mondta, talán ez a 10 nap volt sportpályafutásának egyik legemlékezetesebb eseménye. Jól emlékszem rá, valóban sugárzott a boldogságtól, részese lehetett egy olyan eseménynek, amelyért ő is sokat fáradozott.

Emlékét szeretettel megőrizzük!

hirdetések

180 cm magas, 28 éves, barna hajú, nyugdíjjal és keresettel rendelkező vak férfi házasság céljából megismerkedne 18—30 év közötti gyengénlátó nővel. A hirdetőnek saját lakása is van. Leveleket „Kölcsönös egyetértés” jellegére kér a szerkesztőségbe.

Intelligens, iskolázott, idős, gyengénlátó sorstárs ismeretséget keresem 70 éves korig házasság céljából. Én is hasonló adottságokkal és egy szoba összkomforttal rendelkezem. Válaszokat szövetségünk Bács megyei szervezetének címére kérek; Jelige: „Gyengénlátó”.

Vidéki városban élő dolgozó nő vagyok, levelezni szeretnék 35—40 év körüli sorstársakkal. Leveleket „Jó barátság” jellegére várok a szerkesztőségbe.

52 éves, filigrán alkatú, barna hajú, kék szemű sorstársnő megismerkedne házasság céljából intelligens, szintén gyengénlátó, nem dohányzó férfival (62 éves korig). Leveleket „Együtt könnyebb” jellegére kér a szerkesztőségbe.

Felkérem azokat, akik részt vennének egy számítógépes malmozó játék kidolgozásában, jelentkezzenek telefonon a 654-118-as számon.

32 éves, 180 cm magas, alig látó férfi megismerkedne korban hozzáillő leánnyal vagy elvált asszonnyal házasság céljából. Leveleket sík gépírással vagy pontírással „Önt keresem” jellegére az alábbi címre kér: 1399 Pf. 609. Budapest.

54 éves, 183 cm magas, őszülő, szem- és kézsérült, nőtlen, nyugdíjas hadirokkant tűzszerész vagyok. Házasság céljából keresem annak a 45 év körüli, magányos, jólelkű nőnek az ismeretséget, aki gondomat viselné. Egymást megbecsüljük szeretettel! Címem: Götcz Jenő, Mátrafüred, Vizeskeszű 3232.

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Vándor Tamás: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

Oldal

<i>Szemerédi István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	1
<i>Németh Tamás:</i>	ZICHÓ JÓZSEF EMLÉKÉRE	2
<i>Daru Gerőné:</i>	BÚCSÚ ORTUTAY ZSUZSÁTÓL	3
<i>Kozák Lászlóné:</i>	ERDÉLYI KIRÁNDULÁS	4
<i>Szonda Klára:</i>	BARTÓK BÉLÁRA EMLÉKEZÜNK	4
	SOMOGY MEGYEI SZERVEZET ÜNK 1981. ÉVI	
	KIRÁNDULÁSAIRÓL	5
	ESEMÉNYNAPTÁR	5
	A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉ-	
	GE KÖZPONTI ELNÖKSÉGÉNEK KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉSI	
	BESZÁMOLÓJA (1980-81).	6
	ÖREGEK ÉVE 1982	20
<i>Aszódi László Antal:</i>	BEILLESZKEDNEK VAGY ELKALLÓDNAK?! (I. RÉSZ)	22
	BUDAPESTI TELEFONOK	24
<i>Hubay Bertalan:</i>	AZ ANGLIAI VAKVEZETŐ KUTYÁK TÖRTÉNETE	25
	HÍREK KÜLFÖLDI VAKVEZETŐ KUTYAISKOLÁKRÓL	28
<i>Tóth Endre:</i>	A BARLANG	28
<i>Dénes József:</i>	SAKKHÍRADÓ	29
	BÚCSÚZUNK TÖLETEK...	30
	HÍRDETÉSEK	30

**A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA**
FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK
FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR
SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF
FOTÓ: LÉVAI ATTILA
KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

---

82 2105 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

H ISSN 0209—6765

OTTHONÁBA HOZZA A VILÁG ESEMENYÉIT

RM 4630 EURÓPA STAR

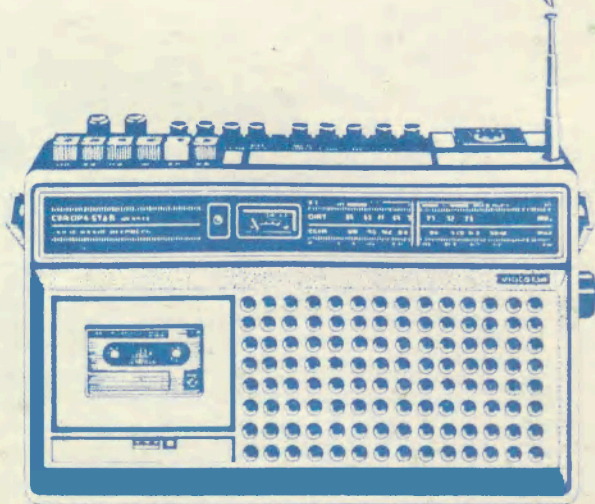
Modul rendszerű táskarádió magnóval egybeépítve. Kiváló átviteli tulajdonságokkal, valóság-hű hangvisszaadással rendelkezik. Telepről és hálózatról egyaránt üzemel.

MŰSZAKI ADATOK:

méret: 355 X 218 X 87 mm
hullámsávok: R₁ R₂ K URH
tranzistor: 15 db
dióda: 13 db
integrált áramkör: 2 db
hangteljesítmény: 5 W
hangátvitel: 50—15 000 Hz

ár: 5200,— Ft

RM 4630 EURÓPA STAR

VIDEOTON

ELEKTRONIKAI VÁLLALAT

